

LEZEN *doet je goed*

Leesboek voor het basisonderwijs

© Copyright 2023
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.
Paramaribo, Suriname

De methode LEZEN DOET JE GOED is eigendom van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur. De methode mag niet worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.

COLOFON

Dit boek is samengesteld door Ismene Krishnadath, in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.

De teksten 10, 11, 15 en 16 zijn bewerkte teksten uit de methode Van hier en daar en overal.

Tekst 1 is geschreven door Yvonne Ravales-Resida.

De teksten 2 en 9 zijn geschreven door Simone Blitin.

De teksten 3 en 14 zijn geschreven door Riane de Haas-Bledoeg.

Tekst 4 is geschreven door Hilli Arduin.

De teksten 5, 25, 26 en 27 zijn geschreven door Ismene Krishnadath.

De teksten 6, 13, 19, 28, 34 en 35 zijn geschreven door Rosanda Courtar.

Tekst 7 is geschreven door Rappa.

Tekst 8 is geschreven door Audrey Liauw.

Tekst 12 is geschreven door Ruth del Prado.

Tekst 17 is geschreven door Cynthia McLeod.

De teksten 18 en 21 zijn geschreven door Svenja Bromet.

De teksten 20, 29, 30 en 31 zijn geschreven door Irene Welles.

Tekst 33 is geschreven door Clarissa Vaseur.

De teksten 22, 23, 24 en 32 zijn geschreven door Yvonne Wong-A-Soy.

Het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur heeft het recht alle teksten in dit leesboek te gebruiken voor de leesmethoden die zij nu en in de toekomst wenst te ontwikkelen ten behoeve van het onderwijs in Suriname.

Dit recht geldt zowel voor de papieren als de digitale versies van de leesmethoden.

INHOUDSOPGAVE

1. De nieuwe burens	6
2. Sterrenregen	9
3. Waar zijn de autosleutels?	12
4. Beroepen	15
5. Namen	18
6. Bananenchips in de klas	20
7. Het vogeltje	23
8. Afval in de ton	26
9. Tata Rosu	29
10. De geur van mopé	32
11. Gesnapt	35
12. Okersoep	38
13. Gezonde Gerda en Fredje Fransman	41
14. De vondst	42
15. De trotse kikker (1)	45
16. De trotse kikker (1)	48
17. Het hondje Lafu	51
18. Waarom moest je weg?	54

19. Het meisje dat steeds klaagde	57
20. Dobbie en Montje	60
21. Red de Mangrove!	63
22. Oma's huisje (1)	66
23. Oma's huisje (2)	69
24. Oma's huisje (3)	72
25. Help, we zijn te dik!	75
26. Pepers op de markt	78
27. Een pittig gedicht	81
28. Nooit meer Dengue	82
29. Xiao Wen en Xiao Li (1)	85
30. Xiao Wen en Xiao Li (2)	88
31. Xiao Wen en Xiao Li (3)	91
32. Opa is alleen	94
33. De boottocht	98
34. Galibi	101
35. Te klein om te helpen?	102

“Jaïr, kijk eens. Er is een verhuishwagen naast.”

Jaïra stoot haar tweelingbroer aan. Een grote truck met allerlei meubels in de open bak staat op straat. De motor van de truck broemt luid. Het is plotseling stil als de chauffeur hem uitmaakt.

De vorige buren zijn al een tijd geleden verhuisd. Het huis heeft vanaf toen leeggestaan. De tweeling hoopt dat er ook kinderen van hun leeftijd naast komen wonen.

Ze staan achter de poort. Ze mogen van mama en papa niet zomaar op straat gaan. Nu komt ook mama kijken.

Ze zegt zachtjes: “Ik hoop dat ze aardige mensen zijn. Misschien hebben ze kinderen van jullie leeftijd. Dat zal leuk zijn voor jullie.”

Samen staan ze te kijken naar de verhuishwagen. Maar niemand stapt uit.

“Laten we weer naar binnengaan”, zegt mama. “Het staat gek hoor, als we zo naar naast staan te gluren.”

Maar dan stopt er een auto naast de verhuishwagen. Een man en een vrouw stappen uit. De man loopt het erf op en maakt met een sleutel de deur open. Hij wenkt de verhuizers om de spullen naar binnen te brengen. De mevrouw staat nog steeds naast de auto.

Ze kijkt rond. Dan ziet ze de kinderen en hun moeder staan. Ze loopt naar hen toe.

“Mag ik even kennismaken”, zegt ze. “Ik ben jullie nieuwe buurvrouw.

Ik heet Raisa Toren. We komen vandaag hier wonen.”

Moeder geeft de mevrouw een hand en zegt: “Ik heet Wanda Rozen. We zijn blij dat we weer buren krijgen. Dit zijn mijn kinderen, Jaïr en Jaïra.”

Ze geven de mevrouw een hand.

“Jullie zijn een tweeling? Leuk, hoor.”

“Heeft u kinderen, mevrouw?”

Mama schrikt en zegt: “Jaïra, dat kan je toch niet zo vragen?”

De mevrouw lacht en zegt tegen mama: “Ik kan begrijpen dat ze daar nieuwsgierig naar is.”

Tegen Jaïra zegt ze: “Ja hoor, ik heb er drie. Twee komen straks met hun opa. Het is weekend. Dus ze kunnen mooi komen helpen schoonmaken.”

Dan vraagt Jaïr: “Heeft u ook een jongen?”

“Ja hoor”, lacht de mevrouw. “Mijn kinderen heten Lothar, Tamara en Quincy.”

Ze houdt haar hoofd schuin en kijkt naar de tweeling.

“Het lijkt me zo dat Lothar van jullie leeftijd is.”

“Wij zijn 10 jaar”, zegt Jaïr.

“Wat leuk”, zegt mevrouw Toren. “Lothar is 10 en Tamara is 9. Quincy is 4.

Die blijft vandaag bij oma.”

Daar komt ook de man aanlopen. Hij groet vrolijk en maakt kennis. “Ik heet Jona Toren.”

Mevrouw Toren vertelt hem dat hun kinderen buurvriendjes krijgen.

“Dat wist ik al”, zegt hij lachend. “Voordat we het huis kochten, heb ik in de buurt rondgekeken. Ik zag kinderen spelen op het erf van de burenen.”

Intussen staan veel mensen in de straat te kijken naar de verhuishuiswagen en de nieuwe burenen. Ze groeten allemaal vriendelijk. Een paar roepen zelfs “Welkom!”

Dan stopt er nog een auto. Daar zitten Lothar, Tamara en hun opa in. Jaïra is plotseling een beetje verlegen. Mevrouw Toren roept: “Komen jullie kennismaken?”

Tamara en Lothar geven Jaïr en Jaïra een hand. Ze zijn ook een beetje verlegen.

Dan vraagt Tamara aan haar moeder: “Mag Jaïra mee naar binnen om naar mijn nieuwe kamer te kijken?”

“Als haar moeder het goedvindt”, zegt mevrouw Toren.

Mama knikt. “Dan kan je helpen haar kamer te bezemen.”

“Wat zullen wij doen?”, vraagt Jaïr aan Lothar.

“Laten we het erf verkennen”, zegt hij.

Moeder gaat naar huis. Na een poosje komt ze terug met een grote kan ijskoude stroop. Buurman Toren lacht. “We gaan een goede tijd tegemoet in deze buurt.”

Tussen hoge, groene bomen stroomt de Surinamerivier. Haar water is bruin en glad. Het glinstert in de zon van twaalf uur. Aan haar oever ligt Nieuw-Aurora. Dat is het dorp waar Ruben woont. Hij is acht jaar en zit in leerjaar vijf. De laatste schoolbel rinkelt. Vandaag is de school vroeg uit. De kinderen rennen hun klassen uit om naar huis te gaan. Bij het schoolgebouw blijven een paar leerkrachten met elkaar staan babbelen. Ruben staat nog in de deuropening van zijn klas.

Hij vangt enkele woorden uit het gesprek op.

“Vanavond, om acht uur langs de rivier.”

“Afgesproken.”

Meneer Pinas, die Ruben lesgeeft, draait zich om. “Ruben, ga je niet naar huis? Kom, laten wij samen lopen”, zegt hij.

Thuis wacht een heerlijke afingisoep op Ruben. Oma heeft een grote pot klaargemaakt op een houtvuur. Hij eet zijn bord gauw leeg. Daarna gaat hij in zijn hangmat liggen.

Yuri, Rubens beste vriend, komt hem opzoeken. Oma geeft Yuri ook een kommetje soep. Hij gaat op twee grote stenen zitten. Terwijl hij eet, beginnen ze te praten.

Ruben: “Heb je gehoord wat de leerkrachten vandaag zeiden?”

Yuri: “Nönö. Wat zeiden ze dan?”

Ruben: “Ze zeiden iets over vanavond om acht uur langs de rivier.”

Yuri: “O, juffrouw Imelda gaat sterrenkijken. Vanavond is er sterrenregen. Langs de rivier kan je het goed zien.”

Ruben: “Sterrenregen? Nooit van gehoord. Wat is dat?”

Yuri: “Je weet toch hoe het regent? Precies zo gaat het sterren regenen.”

Ruben kijkt Yuri lachend aan. “Yuri, je vertelt alweer sterke verhalen.”

Yuri: “Nönö, Ruben. Vorige week zagen wij toch een vallende ster?”

Vanavond gaan er een heleboel sterren vallen. Dat is sterrenregen.”

Ruben: “Dat wil ik zien. Maar ’s avonds mogen wij niet alleen naar de rivier. Kan ik het van hieruit ook zien?”

Yuri: “Langs de rivier kan je het beter zien.”

Ruben: "Ik wil ook echt gaan kijken. Zullen we samengaan?"

Yuri grijnst ondeugend. "Ik kom je kwart voor acht halen."

Het is stil en donker. Er staat een halve maan aan de hemel. Vanavond zijn er extra veel sterren. De jongens sluipen door het dorp. Gebukt lopen ze langs de hutten.

Onopgemerkt komen ze bij de rivier aan.

Muisstil gaan zij achter twee grote bomen staan.

Juffrouw Imelda herkennen ze meteen. Ook de stem van meneer Pinas herkennen ze.

Ze horen nog drie andere mensen praten.

"Ik zie al eentje daar. Het begint al."

"Ja! Kijk nog een paar aan die kant."

"Wauw! Zoveel!"

"Prachtig."

"Nu zie je ze overal! Dit moet ik goed filmen."

Vanachter de bomen kijken de jongens hun ogen uit. De hemel is gevuld met vallende lichtjes. Sommige lichtjes zijn groter en wit van kleur.

Andere lichtjes zijn kleiner en geelwit. Het lijkt echt op een regen van sterren.

De lichtjes vallen achter elkaar naar beneden. Ze lijken te verdwijnen in het bos.

Met open mond kijken de jongens omhoog.

"Zo mooi", fluistert Ruben.

"Aai", zegt Yuri zachtjes.

Plotseling voelt Ruben een hand op zijn schouder. Hij schrikt wakker. Zijn oma kijkt hem vragend aan.

"Wat is er zo mooi dan?", vraagt ze.

Ruben kijkt slaperig om zich heen. Het is 's morgens vroeg. "I weki nö?", zegt oma lachend.

"Goedemorgen."

"Mi weki ooh", antwoordt hij. "Goedemorgen oma, hoe laat is het?"

"Tijd om op te staan", zegt oma.

Ruben wrijft de slaap uit zijn ogen en kijkt nog eens goed om zich heen.

Waar zijn de sterren, vraagt hij zich af. Heb ik alles gedroomd?

P= papa Ma=mama S= Shane May= Maya

V= medewerker van de veerdienst

De familie Dias is een Surinaamse familie die in Guyana woont.

Ze zijn op familiebezoek geweest in Suriname. Vandaag keren ze terug naar Guyana.

Ze moeten met een veerboot de oversteek maken over de Corantijnrivier.

P: (Hij rijdt de parkeerplaats van het veercomplex op.) Uitstappen iedereen! We kunnen op de banken in de wachtruimte zitten tot de veerboot vertrekt.

May: Mama, mogen Shane en ik een beetje rondlopen?

Ma: Hmmm... (Ze kijkt bedenkelijk.)

P: Ach, laat ze maar gaan, want het duurt nog een uur voor we vertrekken.

Ma: Oké, maar gaan jullie niet te ver.

S: In orde, mama. Kom je mee, Maya?

May: Kijk Shane, laten we bij dat tentje langs het water gaan. (De kinderen rennen om het hardst wie als eerste bij de tent is.)

May: Hahaha, ik heb gewonnen! Buh! (Ze steekt haar tong uit naar Shane.)

S: (Hij maakt een tyuri.) Ik heb je laten winnen, omdat je jonger bent dan ik!

May: Kijk! Zoveel mooie schelpen op de grond! Daarmee kan ik een mooie sieradendoos voor mama maken. Help je zoeken?

S: Oké. Maar waar ga je ze in doen?

May: Ik heb een leeg boterhambakje in mijn tas in de auto. Ik ga papa vragen om het te pakken!

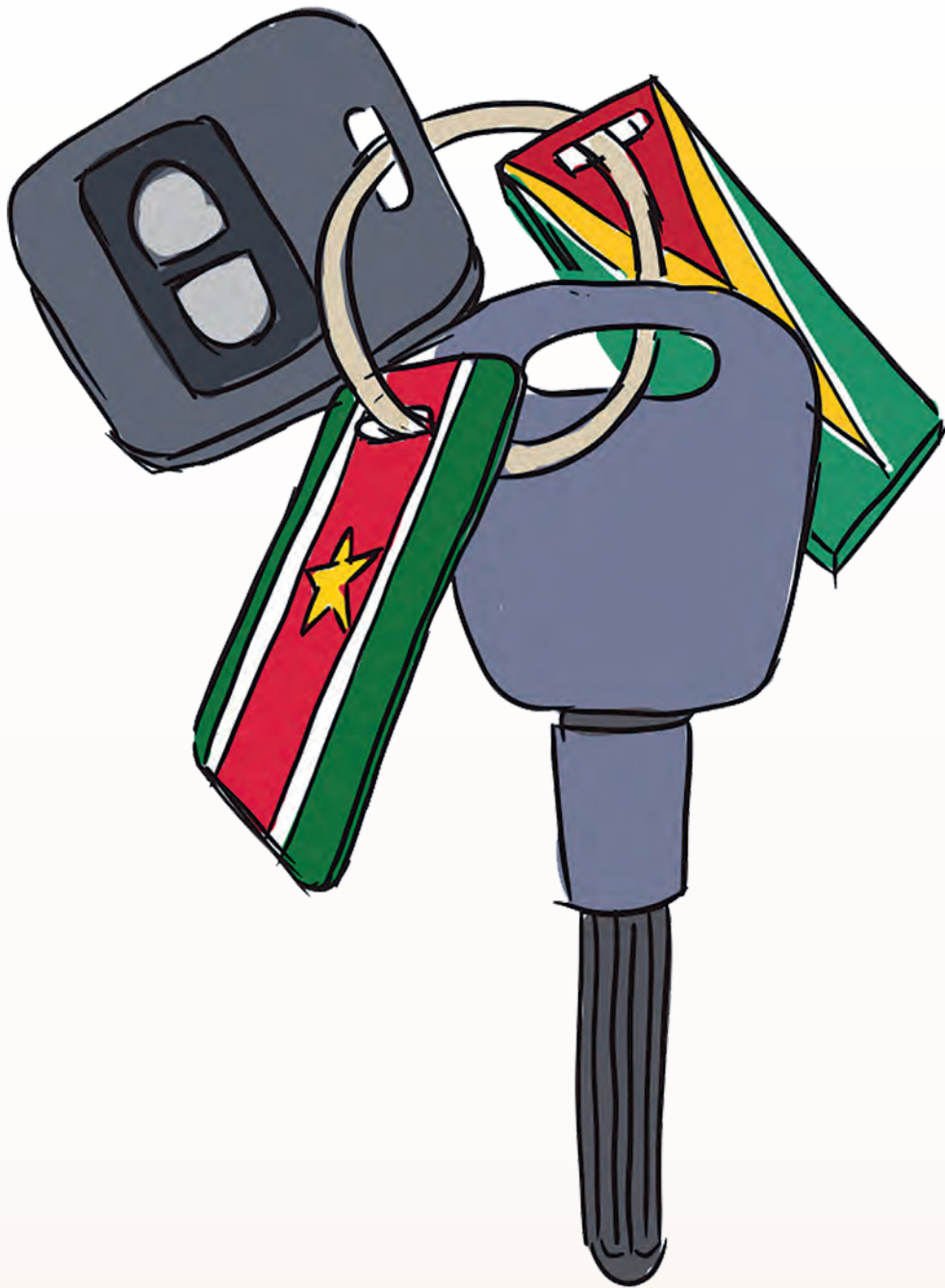
S: Oké. Ik begin alvast voor je te verzamelen.

May: Papa, kan je iets voor me uit de auto halen?

P: (Mopperend.) Man! Ik ben moe. Ik heb die lange weg gereden. Kan ik nu niet even een beetje rust krijgen?

May: Ik kan het zelf halen als je me de autosleutels geeft.

P: Oké, maar laat de sleutels niet in de auto liggen.

S: *(Maya keert met haar bakje terug naar Shane).* Maya, waar bleef je zo lang?

May: Boy, ik moest helemaal over de achterbank klimmen. Mijn tas lag bij de bagage daar! *(Ze zoeken nog even naar schelpen en keren dan terug naar hun ouders.)*

P: Ah, daar zijn jullie. Waar zijn de autosleutels?

Ma: Heeft Maya de autosleutels niet teruggebracht?

P: *(Geïrriteerd.)* De auto's beginnen te rijden. Maya, waar heb je de autosleutels gelaten?

May: *(Kijkt beteuterd.)* Eh, ik weet het niet.

S: Papa, de auto is open!

P: Shane, check je achter, dan check ik voorop!

V: Meneer Dias, u moet het veer oprijden. Is er een probleem?

P: *(Zenuwachtig.)* Ja, de autosleutels zijn verlegd, maar we vinden ze wel.

V: Nog vijf minuten en dan gaat de poort dicht. Er is maar één overtocht vandaag.
De volgende is pas morgenochtend.

Ma: *(Wanhopig.)* Ojé, we kunnen hier niet blijven slapen. Maya, denk goed na wat je hebt gedaan toen je in de auto ging?

S: Je moest toch naar achteren klimmen?

May: Ja, ik ben naar achteren geklommen.

P: En toen...?

May: *(Beschaamd.)* Ik denk dat ik de autosleutels op de bank heb gelaten.

S: *(Zoekt weer op de achterbank.)* Ik zie geen sleutels.

Ma: Kijk, die meneer van het veer komt eraan! Mijn gunst, we gaan het veer missen!

P: *(Hij schuift Shane opzij en kijkt achter de achterbank tussen de tassen.)* Waar zijn die ellendige sleutels?

S: Papa, kijk naast die zwarte reistas! Daar liggen ze! *(Opgelucht vist Papa de autosleutels op.)*

V: Meneer... we moeten nu echt sluiten, hoor.

P: We komen! Kom mensen, snel instappen! Dank u wel meneer, voor het willen wachten.

S: Dag meneer van het veer! We komen gauw weer terug! Doeit, Doeit!

(Allen wuiven naar de man, die lachend terug wuift. Papa start de auto en rijdt het veer op.)

“Mailee, jij bent aan de beurt om aan de klas te vertellen wat jij later wilt worden”, zegt de juf. Mailee gaat voor in de klas staan. “Ik wil elektricien worden.

Elektriciteit is belangrijk. Elk huis heeft elektriciteit nodig, ook de school.”

Mailee loopt naar de lichtknop en doet die aan en uit.

“Zien jullie?”, vraagt ze.

De kinderen knikken. Jacintha steekt haar vinger op.

“Kan je dan ook auto’s repareren? Auto’s hebben ook lichten.”

Mailee weet het niet precies. Ze gaat het aan haar oom vragen. Die is automonteur.

“Interessant”, zegt juffrouw Krishnawati. “Je hoort niet vaak dat meisjes elektricien willen worden. “Mailee, bedankt.”

Mailee gaat naar haar plaats. Juf geeft Syvano de beurt. Syvano vertelt dat hij modeontwerper wil worden. Hij houdt van kleren en hij houdt van tekenen.

Hij heeft zijn moeder geholpen om zijn uniform te naaien. Hij zou graag een ander soort uniform willen ontwerpen. Hij laat een tekening zien van een groen hemd met een rood hemdzakje. Uit het zakje steekt een geel zakdoekje. De knopen zijn wit.

“Het lijkt de Surinaamse vlag wel”, zegt Oswald.

“Dat klopt”, zegt Syvano. “We zitten toch op Surinaamse scholen? Maar ik heb nog meer tekeningen. Dan kunnen jullie kiezen.”

Hij laat nog twee tekeningen zien. De leerlingen kunnen het niet met elkaar eens worden welke de mooiste is.

“Dat hoeft ook niet”, zegt de juffrouw. “Smaken kunnen verschillen.

Modeontwerpers moeten daarom creatief zijn en verschillende ontwerpen maken.”

Juffrouw Krishnawati bedankt hem voor zijn spreekbeurt.

Kervin is de volgende.

“Ik wil dierenarts worden. Ik wil zieke dieren weer gezond maken.”

“Hoe ben je op dat idee gekomen?”, vraagt de juffrouw.

“Mijn nichtje werkt als assistente bij een dierenarts. Ik mocht een keertje met haar mee. Ik mocht een puppy melk geven uit een zuigfles.”

“Weet je ook naar welke scholen je moet, als je dierenarts wil worden?”

Kervin zegt dat hij wel weet dat hij moet slagen voor de muloschool, maar verder weet hij het niet. Juf zegt dat hij dat dan nog op moet zoeken. Daarna roept ze Indira voor de klas.

“Indira, wat ga jij ons vertellen?”

“Ik word administratief medewerkster. Ik wil bij mijn vader op kantoor gaan werken. Ik ga later naar een school waar je kan leren om zakelijke brieven te schrijven en hoe je moet notuleren.”

“Indira, wat betekent notuleren?”

“Notuleren is opschrijven wat er tijdens een vergadering gezegd wordt.”

Marciano steekt zijn vinger op. “Wat voor kantoor heeft je vader?”

Indira kijkt trots. “Bij ons kan je pakketten posten naar het buitenland; naar Nederland, bijvoorbeeld. En mensen uit Nederland kunnen ook pakketten naar Suriname sturen via ons kantoor.”

“Wauw!”, zegt Marciano.

“Ga je ook de financiële administratie voor je vader doen?”, vraagt juf Krishnawati.

Indira twijfelt. “Dan moet ik wel goed kunnen rekenen.”

Juf lacht. “Dat zeker wel.”

Indira is de laatste die mag vertellen over wat ze later wil worden.

“Jongens en meisjes, we stoppen nu. Morgen zijn Tony, Jacintha, Oboisi en Genaira aan de beurt. Pak nu je rekenschrift. Ik loop langs om het huiswerk te controleren.”

Juffrouw Krishnawati kijkt of iedereen het huiswerk heeft gemaakt. Hier en daar geeft zij een complimentje.

Ita, Ina, Ingrid

Mohan met zijn mooie map

Marlon, Mario, Maureentje

Dat zijn kinderen van m'n klas

Otto, Orfiel en Orlando

Sri, Santusha en Sarita

Kenny, Kees en Kwame

Wonen allen aan de Wicherstraat

Nadine, Natasha en Nicole

Pradeep, Pardjo en Patricia

Luciën, Linda en Lisette

Zijn namen van neven en nichten

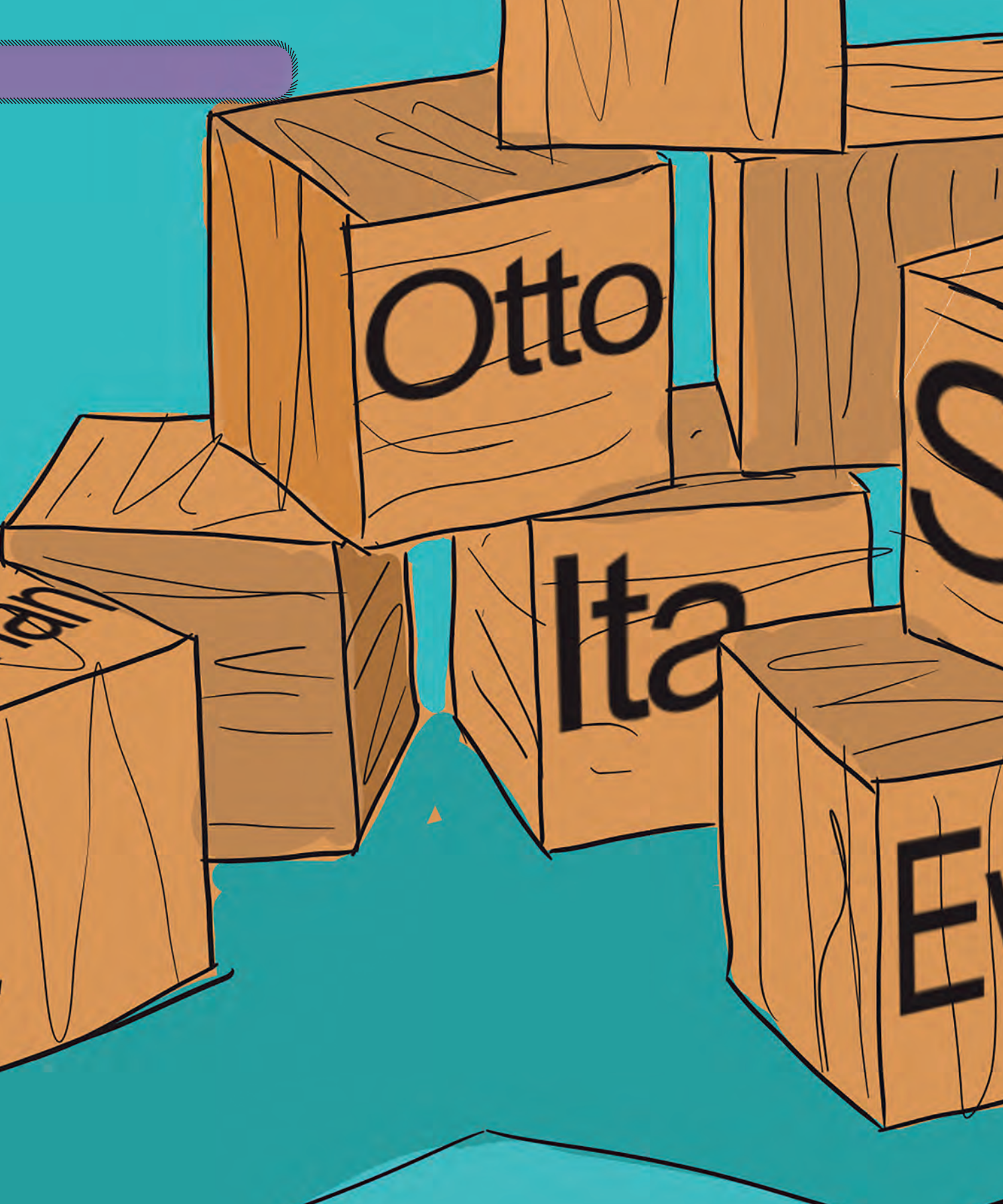
Namen, namen, steeds maar namen

Namen die ik steeds weer noem

Maar het meest

Noem ik mijn eigen naam

Nikita Ishaak Mohammed Evert Nurmohamed

Otto

Ita

S

EV

R=Roos A=Amina J=juf M=mama T=tandarts

Het is pauze. Roos is dol op de lekkere bananenchips van mae. Ze koopt twee pakjes bij haar kraampje.

R: Hmm, dit is lekker.

(Roos loopt luid smakkend over het schoolerf. Haar vriendin, Amina, komt naar haar toelopen.)

A: Ey, Roosje, wat heb je? Bananenchips! Ik wil ook!

R: Neem, nò! A switi gevaarlijk!

(Samen smikkelen de meisjes een zak leeg tot ze de bel horen.)

R: Eeh man, we moeten weer naar de klas. Dan heb ik die andere zak chips niet eens kunnen eten.

A: Ja, maar nu is er geen tijd meer. Waarom heb je ook loro gekocht?

R: Loro? Twee? Omdat ik het al zó lang lust. Eén pakje is echt niet genoeg voor mij.

(Roos stopt snel het laatste stukje bananenchips in haar mond, terwijl ze Amina naar de klas volgt. Juf staat bij de deur.)

J: Roos, zet je chips weg? Iedereen op zijn plek! We gaan verder met het verhaal op bladzijde 19, 'Het meisje dat steeds klaagde'. We gaan om de beurt lezen en daarna ga ik vragen stellen. Amina, jij begint.

A: Het meisje dat steeds klaagde. Karin was een meisje van negen dat altijd klaagde.

(Roos kijkt naar de chips, die uit de open lade van haar tafel steekt. Hij ruikt zo lekker. Ze wil even een stukje pakken. Juf kijkt niet. Snel buigt Roos zich voorover om het nietje van het zakje los te bijten.)

R: Auw!! *(Roos schiet omhoog.)*

J: Roos! *(Iedereen kijkt naar Roos. Het pakje hangt aan haar mond, want het nietje zit vast in haar tandvlees.)*

R: Ja, jufmm.

J: Deze kinderen hor, jullie geven me span ede. *(De juf probeert het nietje los te maken.)*

R: Aaaaauuw!

(Roos trekt haar hoofd terug.)

J: Ik ga je moeder bellen. Je moet nú naar de tandarts. Daar kunnen ze het nietje wel verwijderen. Dat krijg je ervan als jullie dingen stiekem doen. Kijk in wat voor probleem je jezelf gezet hebt.

(Juf gaat naar het kantoor om te bellen. Mama is binnen enkele minuten op school.)

M: Mi gado meisje, wat heb je gedaan?

(Roos wordt steeds banger. Haar tandvlees is gezwollen, ze kan niet eens praten.)

J: Er zit een nietje vast in haar tandvlees. Ze moet snel naar de tandarts. Daar zullen ze wel kunnen helpen.

(Mama neemt Roos mee met de auto. Bij de tandarts mogen ze meteen naar binnen.)

T: Zo jongedame, wat heb jij daar aan je mond hangen? Is dat een nieuwe mode?

(Roos schudt wild met haar hoofd.)

M: Ze probeerde dat chipszakje open te maken met haar mond, maar het nietje bleef erin haken.

T: No span, dat halen we snel eruit. Mond wijd openhouden, hoor. Hoepla!

(Nog vóór ze tot drie kan tellen, heeft de tandarts het nietje met een tangetje verwijderd. Roos is opgelucht.)

R: Dank u wel! Dank u wel!

(Roos voelt aan haar mond.)

T: Alsjeblieft, hier heb je je chips. Ik weet niet of je ze nog lust, maar ze zijn nog goed.

M: Ik zal ze wel voor haar houden. Vandaag geen chips meer voor Roos. Ik ben blij dat u het nietje zo snel heeft kunnen weghalen, want ik was al bang dat het veel erger was. Dank u wel, hoor. En jij, pikin misi, morgen ga je juf 'sorry' zeggen.

En doe dit nooit meer!!

R: Ja, ma.

Het vogeltje hipte van tak tot tak. Terwijl het dat deed, zong het de mooiste deuntjes. Het gefluit vermengde zich met dat van andere vogels. Het was één groot orkest, zo mooi om aan te horen. Hier zong de natuur zijn hoogste lied en ons vogeltje was daar een klein stukje van.

Even fladderde het op om kort daarna te landen op een andere tak van de grote manjaboom vol rijpe vruchten. Voorzichtig keek het vogeltje eerst naar links, dan naar rechts. Toen pikte het met een heftige beweging in één van de rijpe vruchten. De gele binnenkant kwam te zien. Het gat werd steeds groter. Snel pikte het vogeltje door. Af en toe stopte het even. Zijn kop ging dan vlug naar links naar rechts om te kijken of er geen gevaar dreigde.

Kenny en Roy slopen in half gebukte houding door het bosschage. Ze wilden niet gezien worden. Behoedzaam bewogen zij zich door het hoge wied. Net als het vogeltje, keken ze ook steeds naar links of naar rechts. Maar dat was niet om te kijken of er gevaar was. Kenny had een windbuks in zijn linkerhand. Als een echte jager liep hij daar. Zijn vriendje achter hem had een slinger bij zich, die hij schietklaar had. Zijn ene broekzak pulde uit van de kiezelsteentjes. Ze naderden de manjaboom vol rijpe vruchten.

Het vogeltje stopte iets langer deze keer en keek extra scherp rond. Iets in zijn binnenste zei dat er gevaar dreigde. Weer ging het kopje van links naar rechts.

Niets te zien. Noch in de lucht, noch op de grond bewoog iets verdachts. Beneden waren wel twee vlekken te zien tussen het hoge gras, maar die bewogen niet. Die waren niet verdacht.

“Stil”, fluisterde Kenny, “beweeg niet. Luku, kijk daarzo, zie je dat vogeltje dat van die manja eet? Luku nò, kijk dan. Stil, beweeg niet.”

“Ay, ik zie 'em. Hij gaat door met eten. Tya go”, siste Roy terug.

Kenny richtte zijn windbuks langzaam. De loop wees naar het vogeltje. Dat was net verdergegaan met eten. Kenny's vinger kromde zich om de trekker... en toen... een knal. Het vogeltje wilde gelijk opvliegen toen het de scherpe pijn in zijn borst voelde.

Maar de kracht van de kogel stootte hem van de tak.

Zijn vleugels waren lam. Met een doffe plof

stortte hij neer op de grond. Het gezang van de natuur was opgehouden; alle vogeltjes waren stil.

“Un kisi en, we hebben hem. Raak geschoten!”, juichten de jongens. Ze renden naar de plaats waar de vogel was gevallen. Roy hield voor de zekerheid zijn slinger klaar.

Mocht het vogeltje nog bewegen, dan zou hij het een genadeschot geven.

Na enig zoekwerk vonden de jongetjes de vogel. Die lag op z’n rug. De veren van zijn tere borstje waren ruw opzij gedrukt. Een straaltje bloed vloede naar buiten en kleurde de lichtblauwe veren rood. De bek was open. Er stak nog een stukje manja in. De ogen waren dicht. Het vogeltje zou nooit meer zingen. De jongens keken stil naar de vogel op de grond. Ze voelden hun plezier wegzinken.

“Hij was aan het eten...”, zei Kenny bedrukt.

“Ay, now a dede; morsdood.”

“Ja... laten we weggaan.”

Met gebogen hoofd liepen ze weg. De slinger bengelde in de hand van Roy. Kenny sleepte zijn windbuks achter zich aan. Ze hadden een moord gepleegd op een onschuldig dier.

Ze hadden zomaar een leven uitgeblazen, weggeschoten. Ze zijn nooit meer gaan jagen op onschuldige vogeltjes.

Gisteren ging ik met mama en Asha naar de mall. Asha is mijn buurmeisje en mijn beste vriendin. Het was echt leuk daar. We hebben lekkers gekregen en een mooie haarspeld. Asha heeft een lichtblauwe gekozen en ik een groene.

Toen we naar huis gingen, reden we achter een witte auto. Er zaten vijf mensen in: een man en vier kinderen. Plotseling zagen we dat ze bakjes, lepeltjes en vorkjes, bekers met rietjes... van alles uit de autoramen begonnen te gooien. Zomaar op straat!

Mama riep boos: "Wat gebeurt daar? Afval hoort toch in een vuilnisbak?"

We reden op de Kwattaweg en waren al bijna thuis. Maar in plaats van rechtsaf onze straat in te gaan, reed mama rechtdoor. Ze volgde die auto! Ze begon met de koplampen te flitsen om de chauffeur te wenken dat hij moest stoppen. Maar hij reageerde niet. Dus reed mama door, achter ze aan. We reden voorbij de Derde Rijweg en ook de Vierde Rijweg.

Ik werd bang en gilde: "Mama! Waar gaan we naartoe?"

Mama riep: "Ik ga die sloddervos manieren leren!"

Asha keek met grote ogen voor zich uit. Ik wilde alleen maar naar huis.

Eindelijk stopte de witte auto aan de kant van weg. Er werd daar koude kokos verkocht.

De man stapte uit de auto. Eén voor één kwamen ook de kinderen tevoorschijn.

Ze waren ongeveer 10 jaar oud. Er waren drie jongens en een meisje.

Mama stopte pal achter de auto. Ze zwaaide haar portier open. Ik hield Asha's hand vast.

Mama ademde diep in en stapte uit. Haar gezicht stond strak. In drie grote stappen was ze bij de man. Die was bezig de kokosnoten te bekijken. De man lette helemaal niet op mama. Hij vroeg de verkoper naar hun prijs. Toen deed mama haar mond open.

Ik kneep in Asha's hand. Mama sprak netjes, maar ze was nog boos. Dat kon je zien aan haar gebalde vuisten. Mama zei luid: "Goedemiddag meneer, mag ik u even spreken?"

De man liet een tros kokosnoten los en keerde zich om. Vanuit de auto zagen we zijn verbaasde blik. Hij hield zijn hoofd schuin en keek mama aan.

Toen zette hij zijn zonnebril en zijn pet af.

“Hé!”, riep mama. “Ricardo! Ben jij het?”

De man lachte breed en zei: “Shirley! Zo lang geleden! Hoe gaat het met je, mi gudu?”

Mama en de man gaven elkaar een brasa. Asha en ik keken toe met open mond.

Ze kenden elkaar!

Ricardo vroeg: “Hoe kom je hier verzeild? Wil je een kokosnoot?”

Mama lachte nu ook breed en zei: “Ik kwam je op je donder geven. Hebben jullie zonet niet allerlei rommel op straat gegooit? Bakjes, bekers, rietjes... Zo slordig!”

Ricardo boog het hoofd en lachte beschaamd. “Ay boyyy”, zei hij. “Yu kisi mi, Shirley. Je hebt gelijk, mi gudu. Dat was helemaal verkeerd.”

Ze begonnen beiden hard te lachen. De kokosnootverkoper lachte mee. De drie jongens en het meisje keken verlegen.

Toen ze waren uitgelachen, zei Ricardo: “Wie heb je daar in de auto? Laten we allemaal samen een kokosnoot drinken. Kom, maak kennis met mijn dochter en mijn neefjes.”

Asha en ik konden gelukkig ook weer lachen. We gaven Ricardo een hand en groetten de andere kinderen. Iedereen kreeg van Ricardo een lekkere kokosnoot.

Nadat we het kokoswater hadden gedronken, kapte de verkoper de noten open.

We konden ook het zachte vruchtvlees eten. Toen alles op was, zag mama er persoonlijk op toe dat alle afval in de ton van de verkoper werd gegooit.

“Afval in de ton, Ricardo!”, riep mama vrolijk.

Het is 's zaterdagochtend vroeg in Nieuw-Aurora. Ruben zit in zijn hangmat. De felgele hangmat heeft hij van zijn ouders gekregen. Zijn moeder is kok en zijn vader gids. Zij werken op een vakantieoord, verder de Surinamerivier op. Door de week slapen zij daar. In het weekend keren ze terug. Ruben tuurt de rivier af. Zijn ouders moeten zo komen. Yuri komt langs. Hij mag naast Ruben in de hangmat zitten. In de verte horen ze geronk. Het lijkt op de motor van een boot. Yuri gaat hoog op zijn tenen staan. Hij ziet de boot van het vakantieoord aankomen. De jongens rennen naar de rivier. Er is een kleine aanmeersteiger, waarop ze gaan zitten. Vanuit de boot zwaaien Rubens ouders naar hen. De jongens zwaaien enthousiast terug. Rubens ouders zijn heel blij om hem te zien. Ze omhelzen hem stevig. Ook Yuri krijgt een brasa. Rubens mama gaat naar huis. Zijn vader heeft de jongens beloofd om vandaag een boswandeling te maken. Ze gaan naar Tata Rosu. Die woont in het dorp Gunsu. Ze moeten een eindje lopen voordat ze er zijn.

De jongens gaan meteen met Rubens papa op stap. Er is een breed bospad. Aan weerskanten groeien torenhoge bomen. Het bospad ligt volledig in de schaduw van de groene bladeren. Af en toe is er een kleine afslag. Die leidt naar een kostgrondje. De jongens zien een grote hoop zand met gaten. Hij is wel een meter hoog en driemaal zo breed.

“Wat is dat?“, vraagt Ruben. Rubens papa vertelt dat het een mierennest is. “Jullie moeten er niet op lopen“, zegt hij. “Anders krioelen straks de mieren over jullie voeten.”

Lachend maken ze een bocht om de hoop. Na een stevig stuk te hebben gelopen, horen zij een machine. Ze komen steeds dichterbij het geluid. Rubens vader slaat een smal bospad in. De jongens lopen pal achter hem. Rubens vader moet hier en daar met zijn houwer takken weggappen, die over het pad hangen. Plotseling staan ze op een open plek in het bos. Het geluid is heel sterk. Ze zien een aantal boomstammen op de grond liggen. Het geluid komt van de schaafmachine van baas Apensa. Hij is botenmaker. Hij heeft hen niet horen aankomen. Hij is geconcentreerd aan het schaven. Na een poosje kijkt hij op. Hij lacht breeduit naar de drie bezoekers. Rubens papa en baas Apensa zijn neven.

De mannen omhelzen elkaar lachend. De jongens krijgen allebei een schouderklopje van de botenmaker. Papa is op zoek naar Tata Rosu, de vader van baas Apensa.

Rubens moeder heeft pijn aan haar rechterknie. Tata Rosu maakt een heel goed medicijn voor gewrichten. Hij weet precies welke planten hij moet gebruiken. Hij heeft een vaste manier van bereiden van het medicijn. Het recept is zijn geheim. Nog nooit heeft hij het aan het iemand verteld. Iedereen in de omliggende dorpen kent hem.

“Omdat zijn medicijn goed werkt”, zegt Rubens papa. Baas Apensa zegt dat Tata Rosu verderop woont. Daar is ook zijn kostgrond. Het pad dat ze volgen is bijna niet te onderscheiden van het bos, maar na tien minuten zien ze een houten hut.

“Tata Rosu”, roept Rubens papa. Eerst geeft niemand antwoord, maar dan horen ze plotseling een sterke stem. “Un weki, nö?” Lachend komt Tata Rosu uit de hut.

Rubens papa omhelst hem. Tata Rosu heeft het medicijn voor Rubens mama al klaargemaakt. Elke avond moet ze het op haar knie smeren.

“Laat me weten hoe het gaat”, zegt Tata Rosu.

“Aai”, antwoordt Rubens vader.

Ze wuiven naar Tata Rosu en keren terug naar huis.

M = mama O = Osei L = Lisa K = Kishan (buurjongen van Osei)

S = sirene N = náni (oma van Kishan)

M: Kijk nou, zo vervelend. Mijn borduurgaren is op. En deze pangi moet morgen klaar zijn.

Alleen in de mall verkopen ze deze kleur garen. Osei!!!

O: (Osei komt aangerend.) Ja ma, ik kom al.

M: Je moet op Lisa passen, want ik ga garen kopen.

O: Is goed, ma. Ik let wel op Lisa.

(Als mama weg is, pakt Lisa de pangi.)

O: Nee Liesje, geef die pangi hier. Mama gaat boos worden als je ermee speelt, want ze is nog niet klaar ermee. *(Als hij de pangi wegtrekt, prikt een naald Lisa in haar vinger.)*

L: Au! Hoe... hoe... Je hebt me pijn gedaan. Ik ga mama voor je zeggen dat je me pijn hebt gedaan. Hoe...

K: *(Komt binnen.)* Waarom huilt Lisa zo? Niet huilen meisje, want je bent een groot meisje, toch? Lust je mopé? Kijk hier, een lekkere mopé.

(Lisa stopt met huilen en stopt de mopé in haar mond.)

O: De geur van die mopé laat me watertanden, man. Mag ik ook eentje?

K: Alsjeblieft, je hebt geluk. Dit is de laatste die ik bij me heb.

O: Lekker man, maar wel een beetje zurig.

K: Laten we meer halen. Als je moeder ze stooft met suiker, worden ze zoet.

O: Ik kan niet weg, man, want ik moet op Lisa passen.

K: Die mopéboom is vlak om de hoek op het erf van mijn náni. We nemen Lisa mee.

(Als Osei, Kishan en Lisa de straat op gaan, horen ze een sirene.)

S: leeeennnnngggggg jeee ieeennnnngggggg jeee ieeennnnngggggg jeee...

K: Wat is dat voor drukte in de straat van náni? Het is net voorbij haar huis. Er staat een politiewagen en een ambulance komt aangereden.

O: Er is een ongeluk gebeurd. Een auto heeft een bromfietser aangereden.

K: Mi gado! Die brommer is helemaal panya. Denk je dat die bromfietser dood is?

O: Nee, want ik zag net dat hij zijn arm even bewoog.

K: Gelukkig! Kijk, de mensen van de ambulance zetten hem op een brancard.

S: leeeennnnngggggg jeee ieeennnnngggggg jeee ieeennnnngggggg jeee...

(Lisa is weggelopen zonder dat de jongens het hebben gemerkt.)

O: Hé, waar is Lisa?

K: Ze stond vlak achter ons. Waar is ze zo snel gegaan?

K+O: Lisaaaaaaa!

O: (Paniekerig.) Iemand heeft haar meegenomen.

K: Wie dan? Ik heb niemand zien weglopen met een meisje.

O: (Osei wringt wanhopig zijn handen.) Mijn moeder gaat me doodmaken als ik zonder Lisa thuiskom.

K: Laten we naar mijn náni gaan. Die weet misschien raad.

(Ze maken de poort van náni open.)

K: Hé, kijk eens wie daar is.

O: *(Hij rent naar Lisa.)* Lisa, wat doe je hier? Je hebt me laten schrikken hoor, toen ik je plotseling niet meer zag.

L: We zouden toch mopé zoeken?

N: Weten jullie wie dit kleine meisje is?

K: Is Lisa, het zusje van mijn vriend Osei.

N: Ze zocht mopés onder onze mopéboom.

O: Hoe wist ze dat die mopéboom hier was?

N: Ze heeft zeker de mopégeur geroken. Als de wind die kant op waait, ruik je onze mopés tot op straat.

K: San, Lisa, je hebt heel wat mopés verzameld.

N: Ik heb haar een bakje gegeven, want ze zei dat haar mama de mopés gaat stoven.

O: Laten we snel naar huis gaan. Straks is mijn moeder terug van de winkel. Ze mag niet weten dat Lisa kwijt was.

K: Dag náni.

O+L: Dag náni van Kishan. Dank je wel voor de lekkere mopés.

De zon komt langzaam op. Hoor, daar slaat een klok. Een, twee, drie, vier, vijf, zes!

Zes uur. Sommige mensen draaien zich nog eens om.

Anderen staan op om naar het werk te gaan. Weer anderen zijn al bezig op hun erf.

Wie maken daar zo'n drukte? Tok, tok, tok. O, het zijn de kippen, die willen uit hun hok.

"Rustig", zegt Cynthia, "ik kom al."

Ze doet het hok open. "Vooruit dan!"

Dadelijk komen de kippen naar buiten. Ze scharrelen over het erf en gaan verschillende kanten op. Dat zijn ze zo gewend. Een van de kippen springt op een kist, dan op de zinken omheining. Aan de andere kant fladdert ze omlaag, naar de grond.

Nu is ze op een vreemd erf aangeland. Maar verdwalen zal ze niet. Ze heeft weleens meer zo'n uitstapje gemaakt. Een poortje staat open en terwijl ze hier en daar naar een wormpje pikt, verlaat de kip het erf. Ze komt in de straat achter het erf.

Het is een smal straatje dat langs een goot loopt. Het wordt niet veel gebruikt.

En zo vroeg 's morgens is er helemaal niemand. De kip scharrelt wat rond.

Ze pikt in een rijpe guave die van de boom is gevallen. Een eindje verder slokt ze wat water op uit een bliken dekseltje, dat naast de goot ligt.

Daar komt een man aan. Hij draagt een zak over de schouder. Meer en meer nadert hij en dan is hij vlak bij de kip. Die is echter niet bang. Ze ziet op haar tochtjes wel vaker mensen. Maar hé, waarom kijkt die man zo om zich heen? Zou hij iets zoeken?

Weer kijkt hij naar alle kanten. Links, rechts, voor en achter zich.

Plotseling bukt hij zich en grijpt de kip bij haar nek. Snel bindt hij de poten bij elkaar.

Hij stopt de kip in de zak. De man haast zich de straat uit. Hij slaat linksaf, rent verder, gaat weer linksaf. Dan vertraagt hij zijn pas en loopt hij verder alsof er niets aan de hand is.

Dat wordt een goede dag, denkt hij bij zichzelf. Die kip brengt vast een aardig centje op.

Wacht, hoor ik daar niet praten? Laat me eens kijken of daar mensen zijn die de kip willen kopen. Dan ben ik er gauw vanaf. Hij klopt op de poort. Klop, klop, klop.

Op het erf staan Carmen en Cynthia met elkaar te praten. Ze lopen naar de poort toe. “Dag meisjes”, zegt de man. “Ik heb een beste soepkip te koop. En helemaal niet duur. Kijk eens!”

De man grijpt in zijn zak en haalt de kip eruit. Hij houdt haar omhoog aan de poten. De kip tokkelt angstig. “Zo’n mooie kip bied ik jullie aan voor de helft van de prijs op de markt. Dit is echt een superkoopje.”

De meisjes kijken elkaar aan. Ze hebben de kip herkend en begrijpen hoe de man eraan is gekomen.

Carmen zegt: “Wacht, ik denk dat mijn moeder wel geïnteresseerd is. Ik ga haar halen.” Ze gaat naar binnen en belt direct de politie. “Komt u snel, ik heb een kippendief te pakken.”

Ze vertelt haar moeder wat er aan de hand is. Intussen houdt Cynthia de dief aan de praat. Moeder en Carmen komen naar buiten. Maar niet om de kip te kopen!

In de verte klinkt de sirene van de politiewagen. De dief merkt dat hij gesnapt is.

Hij gooit de zak op de grond en rent weg. Maar dan is de politie er al. Ze hebben hem zo te pakken. Zijn straf zal hij zeker niet ontlopen!

De school is bijna uit. Het laatste uur hebben ze tekenles. Raoul heeft een boot getekend. Hij is er niet helemaal bij met zijn hoofd. Hij denkt aan de okersoep die zijn moeder vandaag gekookt heeft. Speciaal voor hem. Hij watertandt als hij eraan denkt. Juf Rellum blijft even bij Raoul staan.

Ze trekt met een potlood een klein streepje onder de boot.

“Zie je dat?”, zegt ze, “eerst was het net alsof de boot op het water zweefde.”

“Juf”, zegt Raoul als de juf verder wil lopen. “Lust u okersoep?”

Ze kijkt een beetje vreemd op van zijn vraag. Dan zegt ze: “Alleen als mijn grootmoeder hem klaarmaakt. Als andere mensen hem klaarmaken, is hij meestal zo loliloli.”

“Ik ga vandaag okersoep eten”, zegt Raoul. Zijn ogen stralen. “Okersoep is voor mij het lekkerste gerecht. Lekkerder dan pom of pastei.”

Als de bel gaat, pakt Raoul snel zijn fiets. Hij moet nog even naar zijn tante om een hand bacoven op te halen. Als hij bij tante Juliet binnenstapt, ruikt hij het al: OKERSOEP!

Tante heeft ook okersoep gekookt!

“Eet een beetje soep voor je naar huis gaat”, zegt tante.

Raoul laat het zich geen twee keer zeggen. Hij wast zijn handen. Voor je denkt, zit hij aan tafel. Hij slurpt de slijmerige soep naar binnen. Okers, tayerblad, zoutvlees, kip.

Heel speciaal is de cassavetomtom, mmm.

“Dankjewel tante, het was heerlijk”, zegt hij. Hij doet de bacoven in zijn tas en stapt op zijn fiets. Hij komt langs de straat waar zijn oma woont. Hij slaat die straat in.

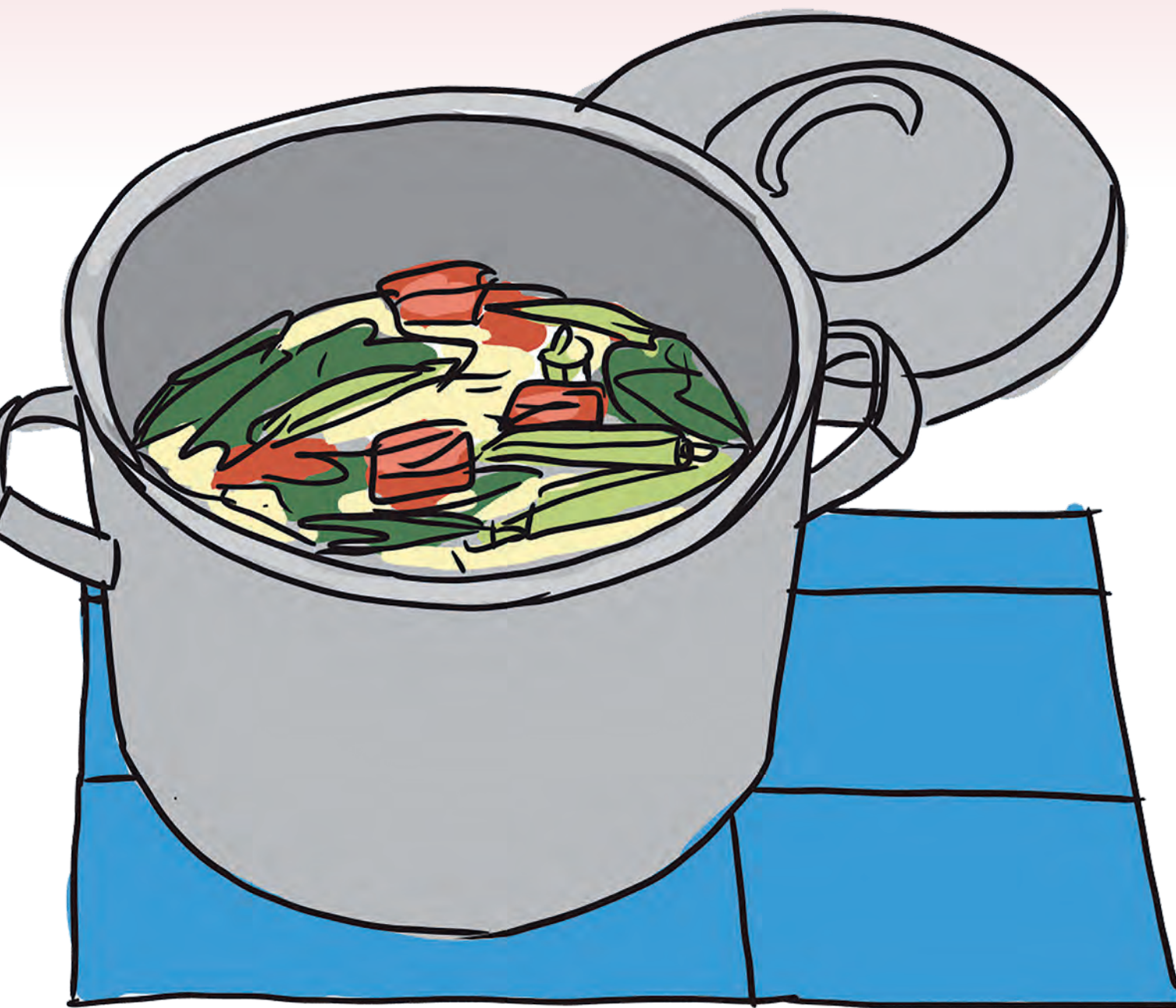
Snel even oma gedag zeggen. Oma woont alleen. Ze is altijd blij met bezoek van haar kleinkinderen.

“Mi boy, kom binnen”, zegt ze. Ze geeft hem een brasa.

“Ga zitten. Dan krijg je wat lekkers van oma.”

Ze geeft hem een klein blauw-wit kommetje in handen.

“Okersoep!”, roept hij. Hij denkt aan wat juf Rellum heeft gezegd.

Hij smakt met zijn tong als hij de varkensstaart proeft.

Oma heeft kotikotibana in de soep gedaan.

Een lekkere variatie. Als zijn soep op is, fietst hij snel naar huis.

“Lekker, bacove”, zegt zijn moeder als hij haar de zak van tante Juliet geeft.

“Ga je snel omkleden en opfrissen. Dan gaan we aan tafel. Je vader heeft al een poosje honger en ook Maja wilde al proeven. Ik heb haar gezegd om te wachten.

Het is veel gezelliger om samen te eten.”

Raoul heeft niet echt honger meer. Hij draalt.

Maja roept: “Hé draalkous, kom je nog? We wachten alleen nog op jou.”

Moeder schept een bord vol soep voor hem op. Heerlijk ziet het eruit, maar gaat hij het op kunnen eten? Hij wil wel, maar hij heeft al zoveel gegeten. Hij kijkt naar zijn bord.

Varkensstaart, warme vis, tomtom, stukjes kip. Hij kijkt en kijkt weer. Tja, denkt hij, wat nu?

Nadat ze gebeden hebben, beginnen ze te eten. Raoul neemt een hap, nog één en stopt. Iedereen eet door. Raoul neemt nog een hap, rust weer even, nog een hap. Dan kan hij echt niet meer. Hij voelt zich misselijk worden. Hij schuift zijn bord van zich af.

Zijn moeder kijkt op.

“Eet je niet?”, vraagt ze.

Dan lopen de tranen uit Raouls ogen. Hij probeert ze weg te vegen, maar ze blijven komen. Iedereen kijkt nu bezorgd naar Raoul. Wat is er met hem?

“Mama, je soep is echt lekker”, huilt hij.

Dan vertelt hij hoeveel okersoep hij die dag al heeft gehad. Kreunend houdt Raoul zijn buik vast.

“Ik kan echt niet meer.”

Fredje Fransman

Fredje Fransman is verzot op fruit.
 Dat koopt hij bij de kraam van Koesja.
 Pommerak, papaja, pomme de cythère,
 knippa, cantaloupe en kasyu,
 suikerriet, sterappel, saptille,
 manja, meloen en mandarijn.
 Fredje Fransman verorbert alle vruchten,
 zo smakelijk en zonder zuchten.

Gezonde Gerda

Gezonde Gerda koopt graag groente,
 maandag op de markt bij Menkendam.
 Bonen, bitawiwiri, boulanger,
 paksoi, pompoen, paprika,
 sim, spinazie, sopropo,
 tayerblad, taugé.
 Gezonde Gerda eet graag groente.
 Dat houdt haar gezond.

Er wordt gerammeld aan de poort.

“Remi!”, klinkt het van buiten. “Kom je meefietsen?”

Het is zaterdagmiddag en het is mooi weer.

“Ma, mag ik met Arnie en Milan gaan fietsen?”

Remi’s moeder kijkt op vanuit de tuin, waar ze bezig is planten te verpotten.

“Heb je je huiswerk voor maandag af?”, vraagt ze.

“Ja, ma”, antwoordt Remi.

“Oké”, stemt zijn moeder toe, “maar kom op tijd thuis.

Het wordt al vroeg donker.” Verheugd rent Remi om zijn fiets te pakken.

“Waar gaan we naartoe?”, vraagt hij zijn makkers.

“We kunnen naar het nieuwe project achterin rijden”, stelt Arnie voor. “Je kan daar lekker fietsen.”

Op het project aangekomen, stoppen ze bij een huis in aanbouw. De straten zijn geasfalteerd en goed om een fietswedstrijd te houden. De jongens rijden om het hardst wie als eerste aan het einde van de straat is. Daarbij passeren ze heel wat leegstaande percelen. De jongens komen vrijwel gelijk aan. Lachend vallen ze in het gras neer aan de zijkant van de weg.

“Pas op dat jullie niet op een mierennest gaan zitten!”, plaagt Milan. Hij rolt haast om van het lachen als Arnie en Remi gelijk opspringen.

“Wacht, ik krijg je wel”, dreigt Remi en de jongens beginnen een robbertje te vechten in het gras. Hun luide gejoel verbreekt de stilte op het project.

Uiteindelijk houden ze uitgeput op.

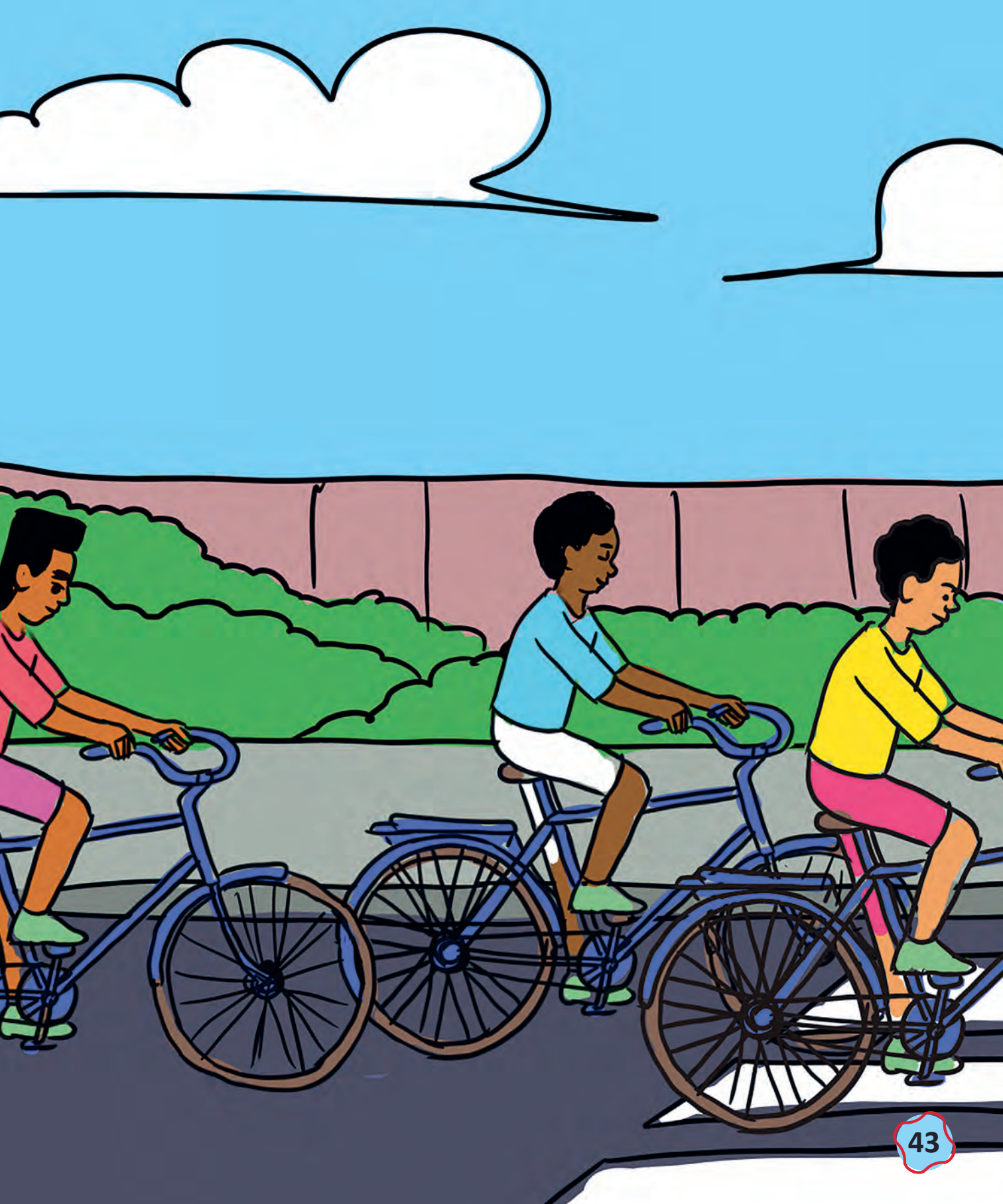
“Horen jullie dat?”, merkt Remi plotseling op.

“Wat?”, vraagt Milan. Hij houdt luisterend zijn hoofd schuin.

“Misschien brulapen”, oppert Arnie, “die komen nog voor in het bos achter het project.”

“Nee”, meent Remi, “het is een ander geluid.” De jongens luisteren nu alle drie.

“Sjuush”, sist Remi. “Daar is het weer!”

Het is een klagend geluid. Remi en Milan staan op en lopen langzaam op het geluid af. Arnie twijfelt. Hij pakt zijn fiets op.

“Kom, laten we weggaan. Misschien is het een bosgeest!”

Remi gebaart naar hem om stil te zijn. Hij is dichterbij het klagende geluid. In het hoge gras ligt een oude jutezak, dichtgebonden met touw.

De zak beweegt. Een zwak gejaag is te horen. De jongens knielen neer bij de zak.

Milan maakt het touw snel los. Hij doet de zak open. Vier puppy's komen tevoorschijn.

Ze zien er verzwakt en nat uit. Remi's gezicht vertrekt van boosheid.

“Wat een lafaards om jonge honden in een zak weg te gooien!”, vaart hij uit.

“Het heeft vanmorgen geregend. Ze zijn drijfnat. Wie weet hoe lang ze hier al liggen!”

Hij trekt zijn T-shirt uit en wikkelt de hondjes erin.

Het zijn drie zwarte pups en een bruine.

“Wat gaan we nu doen?”, vraagt Arnie.

“We nemen ze mee naar huis”, beslist Remi.

“Vinden je ouders dat goed?”, vraagt Milan. “Wij hebben al twee grote honden, dus bij ons gaat het moeilijk.”

“Ik heb begrepen dat er een hondenasiel is. Daar vangen ze honden op die geen huis hebben. Misschien weten zij raad.”

“Laten we kijken wat we eerst zelf kunnen doen”, meent Remi. “We kunnen ze niet hier laten, want dan gaan ze dood. Ik neem ze mee naar mijn huis. Als ze een beetje groter zijn, zoeken we baasjes voor ze. Als dat niet lukt, kunnen we altijd nog naar het asiel.”

“Ik kan je wel komen helpen thuis”, zegt Milan.

“Misschien mag ik een hondje van mijn moeder”, zegt Arnie.

Milan pakt zijn rugtas. “Doe ze hier maar in.”

Voorzichtig worden de pups in de rugtas gelegd. De jongens rijden naar het huis van Remi. Ze zijn opgewonden over hun levende vondst, maar ook hoopvol dat het goed zal komen met de jonge dieren.

K = kikker M = ma pad P = pa pad KP = kind pad

Op het erf wonen een boomkikker en een paddenfamilie.

K: Ik ben de mooiste kikker van het hele land!

P: Wat kletst onze kikkerbuurman weer?

M: Hij vindt zichzelf geweldig mooi!

P: Ik ben veel mooier. Ik heb een breed en stoer lijf. Ik ben groot en mannelijk.

M: Dat is waar.

KP: Ik vind oom Kikker wel mooi. Hij is prachtig groen en zijn ogen staan zo apart op zijn kop!

M: Hij heeft gewoon een bladkleur. Niets bijzonders.

K: Hé... ik hoor alles wat jullie zeggen. Had je niet gedacht, dat ik zo goed kan horen, hè?

Ik hoor als de beste!

M: Je mocht het best horen. En opscheppen kan je ook als de beste.

K: Als jullie me niet goed vinden, wil ik niet langer naast jullie wonen.

KP: Waar ga je dan naartoe?

K: U!

KP: Hè, waar is dat?

K: Je moet niet zeggen "Hè?" Je moet zeggen: wat zegt u? En je moet niet zeggen: waar ga je naartoe, maar: waar gaat u naartoe.

KP: Waar gaat u dan naartoe?

K: Ik weet het niet, maar ik ga weg; dat weet ik wel.

P: Je gaat maar, hoor.

M: Nu gaat hij weg... jammer. Hij was toch een aardige buurman.

KP: Misschien komt hij terug.

P: Daar voelt hij zich te geweldig voor.

KP: Ma, pa, kijk waar hij naartoe gaat!

P: Hij klimt tegen de muur van HET HUIS op.

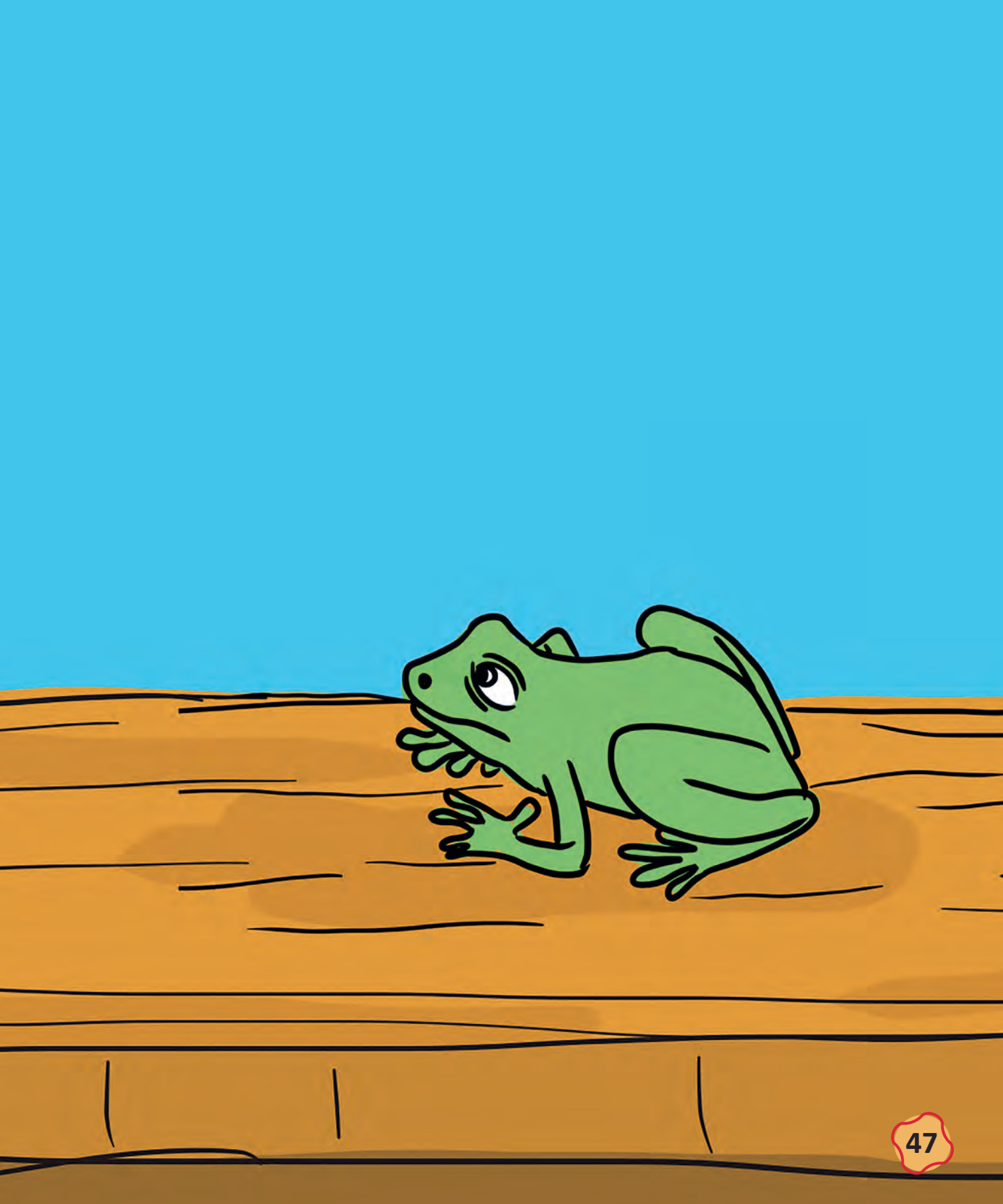
KP: Kijk, nu zit hij op de rand van het raam!

M: Dan is hij verloren. Arme kikker, je was ook helemaal niet aardig tegen hem.

P: Dan moest hij maar niet zo verwaand doen.

K: Misschien is hij gewoon eten gaan zoeken. Hebben ze in dat huis ook torren?

M: Ik denk het wel. Die beestjes zijn overal.

K = kikker M = ma pad P = pa pad KP = kind pad

Op het erf wonen een boomkikker en een paddenfamilie.

KP: Wat was dat...?

M: Is dat pa, die terugkomt van zijn bezoek aan het erf naast?

KP: Nee ma, het is buurman Kikker! Pa springt nooit zo ver! En kijk hoe buurman naar boven klimt in die guaveboom... daar!

M: Ay, daar zie ik hem. Hij kan goed klimmen, hè?

KP: Jaaa...

K: Vrienden, vrienden! Help me, au... au, au, au!

M: Wat is er met jou gebeurd?

K: U! Leren jullie padden het dan nooit! Au, au, au!

KP: Hij bedoelt dat je moet zeggen: wat is er met u gebeurd?

M: Ik ga niet u zeggen. We hebben altijd jij tegen hem gezegd.

KP: Gaat u ons vertellen wat er is gebeurd, buurman Kikker?

K: Ja, luisteren jullie goed. Dan zijn jullie gewaarschuwd.

KP: Ma, laten we pa roepen! Hij gaat vertellen!

M: Wacht even, buurman. Mijn man komt zo en hij wil zeker ook horen wat er met je is gebeurd.

KP: Daar is hij al.

P: Zo, daar ben ik weer. Ik heb een beetje gesport. Wat gebeurt hier?

K: O, mijn beste paddenburen, o, au, au, oe-woe-woe-woe... Ik ben binnen geweest, in HET HUIS. Wat ik daar allemaal heb meegemaakt! Laat me jullie over de mensen vertellen. Au, au,

au... ik heb zo'n pijn!

KP: Heb je pijn, buurman?

K: Wie praat daar zo oneerbiedig?

KP: Ik, buurman Kikker. Heeft u pijn? Kunt u ons vertellen hoe de mensen waren, buurman Kikker?

K: Ja, dat klinkt beter. Je bent een beschaafde jongen.
Je ouders kunnen nog wat van je leren.

M: Ach, je bent gewoon een opschepper!

K: Au, oe... woewoewoewoe... au... wauwauwauwau. Ik ben in DE GROTE WERELD geweest, in HET HUIS en jullie niet. Ik ben geen opschepper. Ik weet gewoon veel meer dan jullie, omdat ik meer gezien heb. Jullie zijn gewoon jaloers en gunnen me niets.
Au...au-au-au!

M: Ik heb wel medelijden met je, omdat je zo'n pijn hebt. Maar je moet nu eens een keertje gewoon doen. Tenslotte ben je maar een gewone boomkikker.

P: Als het je niet bevalt, kun je rustig weer weggaan. Ja, ga weg! Mars!

K: Ik wil hier blijven! Ik wil niet meer weg.

P: Niets ervan. Iemand die zo hoogmoedig blijft doen, hoort hier niet! En als je door blijft zeuren, zal ik je een pak slaag geven, dat je... dat je...

M: Man, sla hem niet! Hij is alleen maar hoogmoedig geweest. Hij heeft je niets gedaan en hij heeft pijn.

K: Ja, au! Ik zeg je toch dat ik niet weg wil!

KP: Hij mag toch wel in zijn eigen boom blijven, pa?

P: Weten jullie dat hij eigenlijk familie van ons is? Kikkers en padden zijn familie.
Neef Kikker... zeg dat het je spijt.

K: Het spijt me.

P: Wat spijt je?

K: Dat ik zo hoogmoedig tegen jullie ben geweest. Ik zal het nooit meer doen. Als ik maar in mijn boom mag blijven. Au, au, au!

KP: Maar oom Kikker, u heeft nog steeds niet verteld wat er met u is gebeurd.

K: Ze hebben me geslagen, au, au, au.

M: Wie?

P: De mensen?

K: Ja, met een lange stok met haren eraan. Op m'n kop, au, au.

M: Dat is een bezem. Daarmee proberen ze ons ook altijd weg te vegen.

KP: Ja, als we onder HET HUIS zitten. Dan moet je snel wegspringen!

M: (Ze lacht.) Dat hadden we je allang kunnen vertellen. Als je niet zo hoogmoedig was geweest.

Ik ben de hond van Sita. Zal ik je vertellen hoe ik bij Sita kwam? Zelf weet ik er niets meer van, want ik was nog heel klein. Maar Sita heeft mij heel vaak dit verhaal verteld.

De náni en náná van Sita wonen ver van hier, in Saramacca. Daar hebben ze een groot stuk land met koeien en kippen, en veel groente. In de vakantie gaan Sita en haar broers altijd bij hun náni en náná logeren. Toen ze weer een keertje daar waren, kreeg náni's hond kleintjes.

Sita vond al die hondjes lief, maar mij vond ze de liefste.

"Náni, mag ik hem hebben?", vroeg ze.

Náni zei: "Dat moet je aan je mama vragen."

Toen Sita's mama kwam om de kinderen te halen, vroeg Sita:

"Mama, mag ik dat hondje?"

Maar haar mama zei: "Nee hoor, ik wil geen hond!"

Sita zei: "Zie je nò, mama! Mag ik dat hondje? Zie je, nò? Ik heb toch geen zusje!"

Iedereen begon te lachen.

Náni zei: "Dat kind heeft gelijk."

"Wel, is goed", zei Sita's mama, "maar jij gaat zelf voor hem zorgen!"

Sita was zo blij. Ze wilde me direct meenemen, maar dat kon niet, zei náná.

Ze moest wachten tot ik groot genoeg was om zelf te kunnen eten.

Een paar weken later heeft náná me in een tas gedaan en naar Sita's huis gebracht.

Sita was nog op school. Toen ze thuiskwam en náná zag, begreep ze meteen dat hij het hondje had gebracht. Ze was zo blij, zo blij. Ze pakte me op en zoende me.

Maar haar mama werd boos en riep: "Pas op hoor, Sita! Dat mag niet!

Je mag die hond niet zoenen."

"Waarom niet?", vroeg Sita: "Het is mijn hondje, ik hou van hem."

"Kinderen zoenen geen honden, dat is vies en ongezond", zei haar mama.

"Als je die hond gaat zoenen, stuur ik hem meteen weer weg, denk erom!"

Sita zoent me dus niet meer maar dat is niet erg, want we houden heus wel van elkaar.

Iedereen bewonderde me. Tante Usha vroeg: "Hoe heet hij, Sita?"

Terwijl ze dit vroeg, trok ik net mijn snuit omhoog.

Sita zei: "Kijk, hij lacht!"

Toen zei ze tegen tante Usha: "Hij heet Lafu!"

Iedereen begon te lachen, en Arun en Rajen zeiden: "Welke hond heet nu Lafu?"

Maar Sita zei: "Jullie lachen, toch? Daarom heet hij Lafu!"

Wel, zo kwam ik bij Sita en zo kreeg ik mijn naam. Maar ik zei het al, ik kan me er niets van herinneren. Sita heeft het me verteld en ze jukt nooit, dus het is echt waar!

Waarom moest je weg? Die vraag stel ik elke dag weer.

Waarom zijn wij nu alleen? Je zei dat je even wegging. Maar je kwam niet terug.

Waar ben je gegaan, papa?

Elke avond hoor ik mama huilen. Ik wil haar tranen drogen, maar ik heb ook verdriet.

Je had beloofd met mij te gaan vissen. Het is nu iets wat ik niet meer zal leren.

Wij wonen nu weer bij oma, want ons oude huis is weg.

Ik mis jou. Waarom moest je weg?

Ik ga nu naar een nieuwe school, maar ik mis mijn oude school. Hier heb ik geen vrienden.

De kinderen zijn niet zo leuk. Zij plagen mij. Het doet pijn, maar ik mag niet huilen.

Oma zegt dat jongens niet mogen huilen.

Als ik in mijn kamer ben, dan huil ik wel. Daar kan niemand mij horen.

Ik mis jou. Waarom moest je weg?

Ik sta nu voor de spiegel. Ik hoor hun stemmen in mijn oor.

‘Wat ben je toch dom.

Waarom loop je zo krom?

Waarom is je tas zo oud?

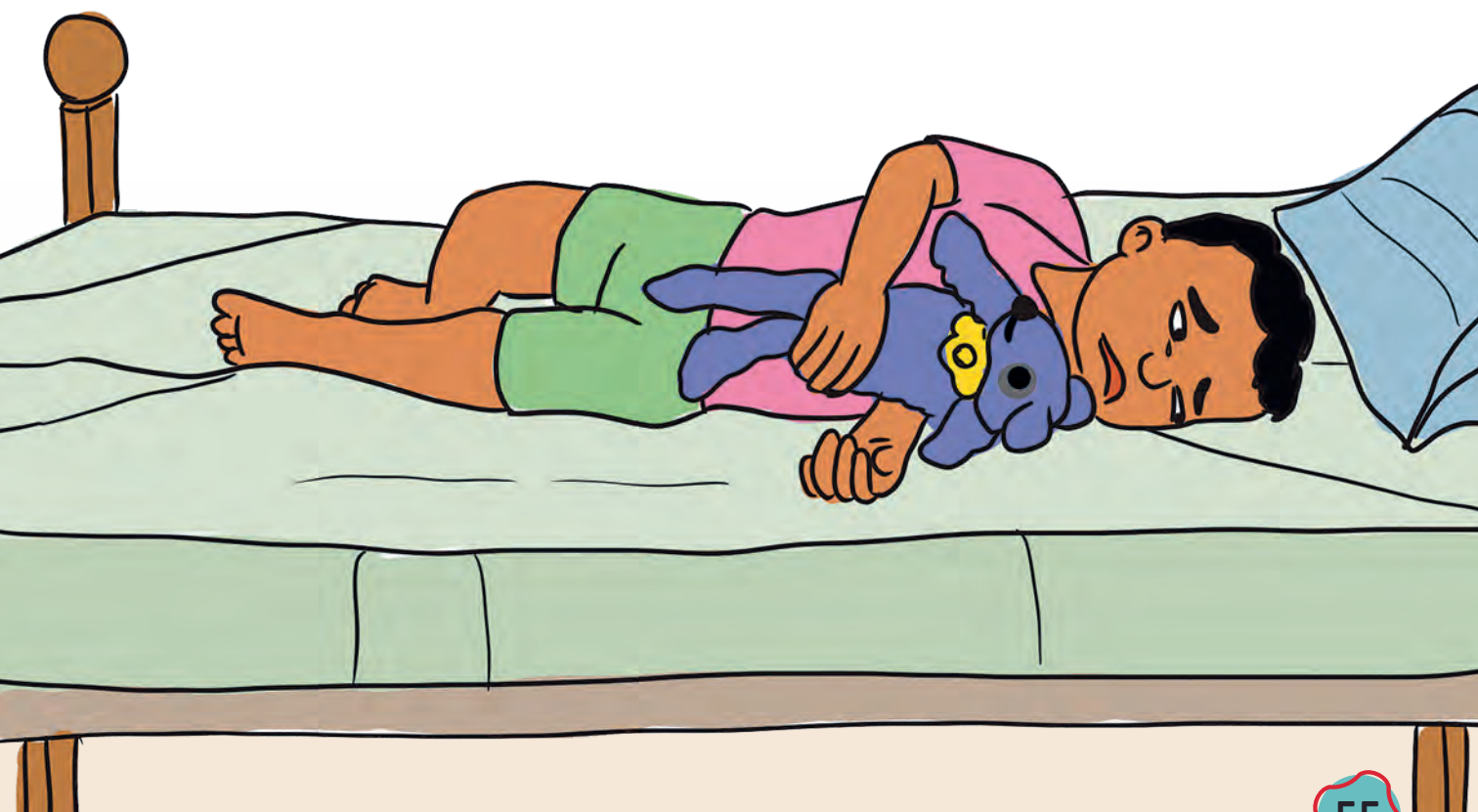
Weet je zeker dat je mama van je houdt?’

Mama zegt altijd dat ik haar flinke jongen ben. Maar zij is mijn mama; dat moet ze zeggen.

Ik wil nu niet meer naar school. Ze blijven mij maar plagen. Ik durf niets tegen juf te zeggen, anders wordt het erger.

Als mama thuiskomt, is zij zo moe. Ze doet haar best voor ons. Als het niet lukt, dan huilt zij weer. Ze denkt dan dat ik slaap. Maar ik hoor haar wel huilen. Ik mis jou.

Waarom moest je nou weg?

Papa, vandaag ben ik blij. Ik heb een vriendje gemaakt.
Hij heet Sam en hij heeft een voetbal. Hij is een ware vriend, papa.
Hij heeft de juf verteld over die jongens.
Nu plagen zij mij niet meer. Dat is toch goed?
Mama vraagt waarom ik haar niets heb gezegd. Denk je dat ze boos is omdat ik niets heb gezegd? Ik wil niet dat zij verdrietig wordt, want ik ben toch haar flinke jongen?

Vandaag is er een mevrouw gekomen. Zij heeft in de klas gesproken over pesten.
De kinderen gaan mij niet meer plagen. Dat is toch goed nieuws, papa?
Wat ben ik heel erg blij. Ben jij ook blij voor mij? Ik ben een flinke jongen. Dat weet ik nu.
Ik ga nu heel hard mijn best doen. Dan kan ik mama ook helpen. Zij hoeft dan niet meer hard te werken. Ben ik niet een flinke jongen, papa?
Jij blijft wel altijd mijn papa. Ik zal jou nooit vergeten. Ik kijk nog elke dag naar jouw foto.
Ik zie je lachen en dan lach ik ook. Ik heb nog meer nieuws. Ik ga eindelijk vissen met Sam.
Zijn vader zal ons leren vissen. Is dat niet leuk?
Ik mis jou wel, want ik wilde met jou vissen.

Ben je daar gelukkig, papa? Mis je ons ook, zoals wij jou missen? Wij maken het goed, papa.
Maar mijn vraag zal ik blijven stellen, want ik mis jou. Waarom moest je weg?

Karin was een meisje van negen dat altijd klaagde. Ze klaagde in de ochtend dat ze te weinig geslapen had. Ze klaagde dat het badwater te koud was. Ze klaagde dat haar brood niet genoeg chocopasta had. Ze klaagde zo vaak dat iedereen haar 'klagende Karin' noemde. Haar moeder wist zich geen raad met Karins geklaag. Ze had geprobeerd haar uit te leggen dat het niet fijn was voor anderen om steeds naar geklaag te luisteren.

Ze had haar gezegd dat ze dankbaar moest zijn om wat ze had. Haar moeder werd er wanhopig van.

Toen niets hielp, had ze haar maar in alles haar zin gegeven. Nóg klaagde Karin.

Mocht ze een kwartiertje langer blijven liggen in de ochtend, dan klaagde ze dat ze máár een kwartiertje extra kreeg. Als haar moeder het badwater voor haar warmde, vond ze het te heet. En kreeg ze een extra laag chocopasta op haar brood, dan wilde ze liever kaas.

Op een dag had haar moeder er genoeg van. Alleen in de vakantie klaagde Karin niet. Ze was dan poeslief, omdat ze veel leuke dingen wilde doen. Daarom wachtte haar moeder met haar plannetje tot de vakantie.

Karin was reeds begonnen met het maken van haar lijst activiteiten.

Schaafijs kopen, zwemmen op Republiek en nog veel meer.

Deze morgen stond Karin al vroeg naast mama's bed. Mama hoorde haar binnenkomen, maar deed alsof ze sliep.

"Mama, opstaan. Het is vakantie. Als we niet vroeg opstaan, kunnen we niet alles doen."

Maar mama sliep door.

"Mamaa!"

Mama deed één oog open. "Waarom maak je me zo vroeg wakker?"

"Mama, het is vakantie... kom, nò!"

"Elke dag sta ik vroeg op. Nu wil ik uitslapen en jij komt me vroeg wekken." Snel draaide mama zich om.

Karin keek verbaasd. "Mama, kom la..."

“Nee Karin, mijn hoofd doet pijn, ik ben moe en het is te warm buiten.”

Karin dacht even na. “Mama”, begon ze nu voorzichtig. “Als u een tablet neemt, dan is uw hoofdpijn zo weg. En als u moe bent, laten we met de auto gaan.

Dan zetten we de airco aan en is het niet te warm.”

Zo, dat had ze mooi opgelost, vond Karin.

Mama keerde zich om en keek haar aan. “Ik heb geen tabletten, overal zijn er files en de airco kost veel stroom. Sorry, we gaan nergens.”

Karin wist niet wat nu te doen. Terwijl ze diep nadacht, liep ze naar de voorzaal.

Ze pakte de remote van de televisie. Omdat ze zo vaak klaagde, bepaalde zij meestal waar ze naar keken. Ze had net een leuk programma gekozen of mama kwam uit de kamer.

“De teevee staat te luid”, zei mama.

Snel zette Karin het volume lager.

“Dit is een dom programma”, zei mama nu.

Karin veranderde het station. “Dit heb ik al gezien.”

Karin wist niet meer wat te doen. Niets wat ze deed, was goed voor mama.

Ze legde de remote neer en begon hard te snikken. “Waarom doet u zo?”

Mama wachtte tot Karin uitgesnikt was. Toen zei ze heel rustig:

“Zo voelt het voor mama als jij steeds klaagt. Het voelt alsof ik niets goed voor je kan doen. Dat maakt me verdrietig.”

Karin begreep het opeens. Ze had zich zó verdrietig gevoeld. Ze wilde niet dat mama dit ooit zou voelen. “Mama, ik zal niet meer zo klagen.”

Ze omhelsde mama stevig.

“Beloof je dat, pukushani?”

Karin knikte hard met haar hoofd.

“Oké, waar is jouw lijstje? Wat doen we vandaag?”

Het huis van Jane en Erwin staat eenzaam aan een zandweg. Niet ver achter hun huis begint een groot bos.

Jane en Erwin willen niet in de stad wonen. Er zijn geen andere huizen in de buurt, maar ze zijn nooit bang. Ze wonen daar graag. Het is er ruim en je hebt van niemand last.

Honden hebben ze wel, zeven maar liefst. Een van de honden is een dobermann.

Dat is een rashond. Dobermanns zijn goede waakhonden.

Ze zijn slank en sterk. Ze kunnen goed omgaan met andere dieren en letten goed op hun baasjes. De dobermann heette Dobbie.

Toen Dobbie nog erg jong was, kwam er op een dag een groep apen uit het bos.

Het waren monkimonki's. Dat zijn kleine apen met grote ogen.

Om de ogen is hun vacht wit, maar hun kop is verder zwart. Ze worden daarom ook wel 'doodskopaapjes' genoemd. Toch zijn ze niet eng, want de rest van hun lijf heeft een mooie, geeloranje kleur.

De apen woonden in het bos, maar ze kwamen wel vaker naar voren.

Monkimonki's zijn niet bang voor mensen. Als je ze te eten geeft, komen ze steeds terug.

Jane en Erwin gaven ze suikerriet. Dat vonden ze wel lekker. De groep bleef een dag of drie in de buurt. Toen gingen de apen terug naar het bos.

De ochtend nadat de groep was vertrokken, ontdekte Jane een klein aapje in de sapotilleboom. Ze riep Erwin.

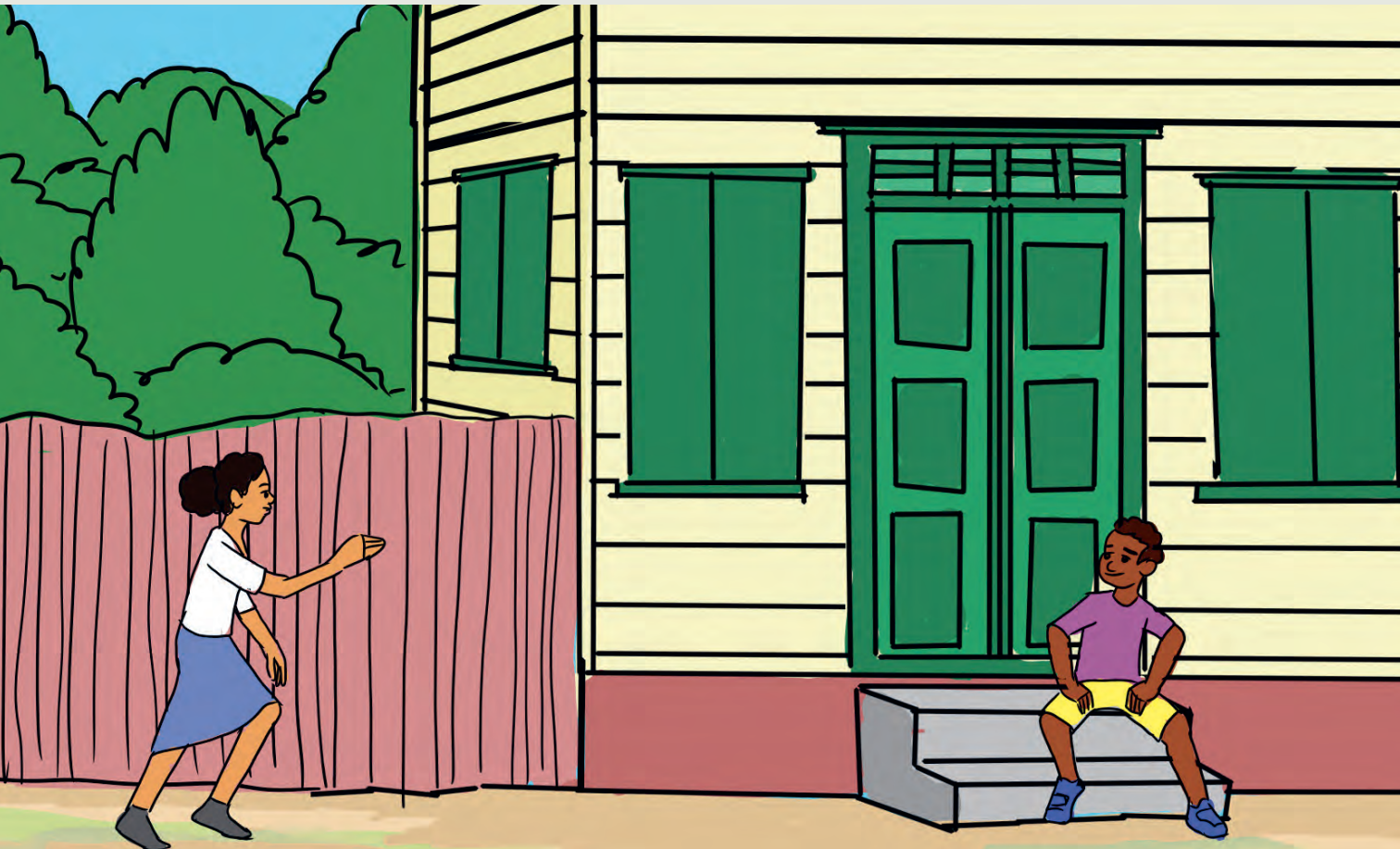
“Kijk eens! Een kleine aap. Die is zeker zijn moeder kwijtgeraakt.”

Erwin kwam naar buiten. Hij lokte het beestje met een stukje suikerriet uit de boom.

“Hij heeft honger”, zei Jane. Ze zette een bakje met melk en cornflakes voor hem neer.

Dat vond hij lekker!

Dobbie keek nieuwsgierig naar het kleintje.

Ze at het restant van de melk met cornflakes op. Daarna likte ze het aapje over zijn hoofd. Ze hadden vriendschap gesloten. Ze waren gek op elkaar, de hond en het aapje.

Jane en Erwin noemden het aapje Montje. Montje mocht bij Dobbie slapen. Hij sliep dicht tegen Dobbie aan, lekker warm gehouden door haar vacht. Overdag zat Montje op de rug van Dobbie. Hij hield zich vast aan haar oren. Het was zo'n grappig gezicht. Soms draaide Montje zich om. Dan zat hij met zijn rug naar de kop van Dobbie gekeerd. Hij hield zich vast aan haar staart. De twee waren onafscheidelijk.

Na bijna een jaar kwam er weer een groep apen uit het bos. Erwin en Jane gaven ze weer suikerriet. Ze bleven weer een dag of drie. Maar toen ze weg waren, bleek Montje onvindbaar.

"De apen hebben hem weer meegenomen", troostte Erwin de verdrietige Jane. Ze was erg gehecht geraakt aan Montje. Ze maakte zich ook zorgen om Dobbie.

"Die arme hond is haar vriendje kwijt", zei ze tegen Erwin.

Dobbie was helemaal van slag. Ze liep de hele tijd over het erf alsof ze iets zocht.

"Ga met Dobbie naar het bos", zei Jane tegen Erwin. "Misschien dat Montje terugkomt als hij Dobbie hoort blaffen."

Erwin zei dat Montje terug was bij de apen. Daar hoorde hij thuis.

Montje zou niet terugkomen.

Dobbie kon dat niet begrijpen. Elke dag ging zij weer zoeken. Ze at niet meer en dronk niet meer. Ze werd heel mager. Dat kon zo niet doorgaan, zo zou ze doodgaan.

Jane en Erwin hebben toen uit het asiel een jong katje gehaald en dat bij Dobbie in de mand gelegd. Dobbie reageerde er heel goed op. Ze ging weer eten en drinken.

Zo heeft het katje Dobbie gered.

Ben je weleens in het mangrovebos geweest? Nee?

Dan heb je echt iets gemist. Het begint met de eerste zonnestraal. Dan hoor je ook de eerste plons in het water. Dan nog één en dan meer.

Het zijn de vissen. Tussen de mangrove hoor je ze zwemmen. De zwarte mangrove, die we 'parwa' noemen, is zo mooi. Zijn wortels staan stevig in de grond. Zij houden zand en modder vast. Zo valt de mangrove niet makkelijk om en beschermt hij het land tegen de zee.

De rest van de dieren wordt wakker. Je hoort vogels die hun veren schudden.

Krabben rennen snel over de modder. De schildpad doet het heel rustig aan.

Krabdagu's die dit alles volgen.

Het mooiste van al zijn de volwassen rode ibissen, met hun felrode veren en gebogen snabels. Hun kleintjes zijn nog niet zo mooi gekleurd. Zij hebben een bruine kleur met een witte romp. Ook hun onderkant is wit. De ibissen staan bij elkaar in een groep.

Op hun lange benen steken zij uit boven het watervlak.

"Papa, wat is er met ons huis gebeurd?"

Kleintje Krab wordt wakker van het brommende geluid van machines. Hij ziet een enorm monster met een groot hoofd en een lange arm.

Vader Krab heeft dit eerder gezien.

"Rennen, allemaal! Moeder, pak de kleintjes! Wegwezen!"

Zo snel als hun pootjes ze kunnen dragen, rennen de krabben over de modder naar veiligheid.

De grijparm verdwijnt in de modder en komt weer naar boven. Het heeft van alles opgeschept en laat een heel groot gat achter.

Vanachter een zwarte mangroveboom kijken de krabben huilend toe.

Wat gebeurt er met hun bos?

"Hebben jullie het nieuws gehoord?", zegt Sew Krabdagu tegen Karan Schildpad.

"De krabben zijn hun huizen kwijt. Het grote monster is gisteren weer gekomen."

Bing Bij heeft het ook gezien.

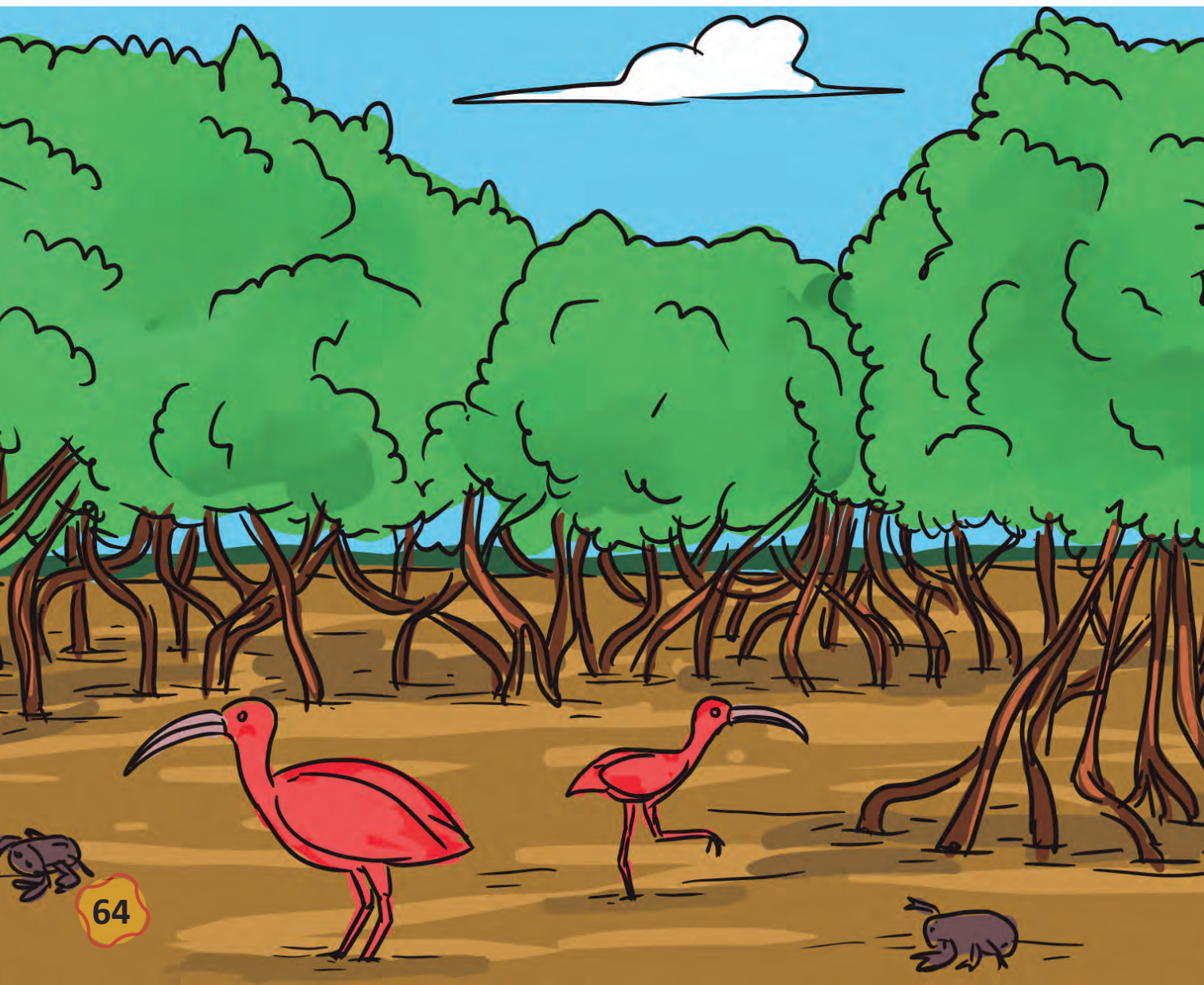
“Nu is er een heel groot gat.”

Iedereen is bang. De dieren wonen allemaal in de omgeving van de krabben.

“Er waren zoveel bomen daar”, zegt Fred Ibis. “Hebben ze echt alles weggehaald?”

“Dat zei ik, toch? Er is daar nu een groot gat.” Bing Bij vliegt luid zoemend heen en weer.

“Arme krabben, waar gaan zij dan wonen?”, zucht Karan.

“Ze moesten een andere plek zoeken. Een paar wonen nu naast ons”, zegt Sew.

“Dit kan zo echt niet doorgaan”, zoemt Bing weer.

Fred Ibis trekt zijn poot op.

“Elk jaar komen wij hier naartoe en elk jaar zien wij een deel van het bos verdwijnen.

Straks moeten wij een andere plek opzoeken om te overwinteren. Hoe ver zullen we dan moeten vliegen? Het is best lastig.

We zijn gewend aan deze plek.”

Vader Krab is er intussen ook bij gekomen. Hij draait met zijn poten in de modder.

Hij weet niet wat te doen.

“Wij zijn maar dieren. Wat kunnen wij doen? Het is niet zo dat wij met het monster kunnen praten om ons met rust te laten”, zegt hij.

Dan horen ze plotseling een fluisterstem. Het is de stem van de zwarte mangrove zelf.

Hun bladeren geven een suizende boodschap.

“Kijk daar!”

De dieren zien een groep mensen aankomen. Ze lopen naar het monster toe.

Ze hebben grote spandoeken bij zich. Daarop kan je van alles lezen.

‘MANGROVEBOSSEN BELANGRIJK VOOR ONZE KUST!’

‘ZE BESCHERMEN DE KUST TEGEN OVERSTROMING.’

‘WIE GAAT ONS BESCHERMEN

ALS ALLE BOSSEN VERDWIJNEN?’

‘WIJ MOETEN GOED ZORGEN VOOR

ONZE PLANTEN EN DIEREN.’

De mensen hangen twee spandoeken aan het hoofd van het monster.

Andere doeken worden aan de mangrovebomen gehangen.

Opgewonden en met blijde gezichten kijken de dieren toe.

“Er is hoop”, fluistert de zwarte mangrove.

J = Jason C = oom Clifford K = Kayley (zusje van Jason)

Oma Dulder is al een tijdje overleden. Haar huis staat leeg en begint te vervallen.

J: Oom Cliff, wat gaat er met oma's huis gebeuren? Gaat het verhuurd worden?

C: *(Oom zucht.)* Dan zal er wel het een en ander aan moeten gebeuren. Het huis is in een monumentale stijl gebouwd. Het vertelt ons over de geschiedenis van Suriname. Die bouwstijl moeten we behouden.

K: Waarom wordt het huis niet afgebroken? Het ziet er zo vervallen uit. Bovendien is deze stijl niet meer in de mode. Niemand bouwt meer zulke huizen.

C: Opa heeft dit huis zelf gebouwd. Zoals ze dat vroeger deden. Hij en oma hebben hier tachtig jaar gewoond. Ik ben hier groot geworden. Het huis heeft ook emotionele waarde voor onze familie.

J: Ja, snap ik. Maar kijk hoe die verf afbladdert. Ik zie daar ook een houtluizengang op het hout.

K: Die komt van die manjaboom op het erf. Er is een houtluizennest in die boom.
(Ze lopen naar de manjaboom.)

C: Het erf staat vol vruchtbomen: manja, olijf, knippa, man van woord, kersen en appel. Als kind heb ik genoten van de vruchten.

K: *(Kijkt met een vies gezicht om zich heen.)* Er is hier in geen tijden geharkt. Zoveel bladeren op de grond. Er kunnen wel slangen onder liggen.
(Ze gaat snel terug naar het huis.)

J: Als u een stenen huis hier neerzet, wordt alles veel makkelijker. Dan hebt u geen last van die houtluizen en u hoeft ook niet elke keer te schilderen.

C: *(Oom Clifford lacht even.)* Wie heeft je dat gezegd? Elk huis heeft onderhoud nodig. Het maakt niet uit of het van hout of steen is.

- K: Ik zie echt niet wat zo bijzonder is aan het huis. Die houten ramen zijn onhandig.
Zodra het regent, moet je ze dichtmaken. En hun groene kleur... net een schoolbord.
- J: Oom, u kunt een stenen flat laten bouwen, met kamers voor toeristen.
We zijn hier dicht bij het centrum van Paramaribo. Die toeristen kunnen van hieruit makkelijk overal naar toe.
- C: Je hebt gelijk, Jason. De plek waar het huis van oma staat, behoort tot de historische binnenstad van Paramaribo. De geschiedenis van ons land is een trekpleister voor toeristen. Daarom moeten we die oude stijl behouden.
- J: Moeten we die oude plee op het erf dan ook laten staan?
- C: Dat was al een museumstuk toen wij klein waren, hoor. Maar dat badhok gebruikten we nog wel als er veel kinderen waren. De familie Dulder is groot. Niet iedereen kon tegelijk binnen baden.
- K: Daar heeft mama het altijd over. Ze wilde niet buiten baden. Vooral niet als het donker begon te worden. Ze werd bang van al de geluiden. Eerst die kikkers en later sprinkhanen en uilen.
- C: Je moeder hield niet van dat badhok buiten. Die zat vol met plaktodo's, kikkers.
Ze gilte altijd huizen ver als er één op haar sprong.
(Ze schaterlachen.)
- J: Oom, kunnen we geen museum van het huis maken? (Ze gaan het huis binnen.)
Al die oude spullen kunnen worden tentoongesteld.
Dat bordenrek in de keuken is echt mooi.
- K: Die steile trap is ook een belevenis. Boven kunnen ze vanuit oma's slaapkamer door de dakkapellen naar buiten kijken.
- J: Die schommelstoel van opa is er nog.
- K: En oma's trapnaaimachine.
- C: Dat is een prachtig idee van jullie. Ik ga het met de andere ooms en tantes bespreken.
- J: Ik zie het al helemaal voor me. Het houten huisje van oma als museum.

C = oom Clifford E = tante Es J = Jason K = Kayley M = Marino (zoon van tante Es)

De familie Dulder heeft besloten een museum te maken van het huisje van oma. Marino is alvast begonnen met opruimen. Oom Clifford, tante Es, Jason en Kayley komen een kijkje nemen.

C: Was leuk met de hele familie op jouw jaardag, Es. En... iedereen was blij met dat fantastische idee van Jason en Kayley. Alleen zal het veel geld kosten. We zullen het beetje bij beetje moeten doen.

E: Ik heb alvast het oude strijkijzer meegenomen.

C: O, onze oude, zware zwarte strijkbout. Als kind moest ik het met twee handen vasthouden. Ik vond het echt zwaar.

E: Weet je nog, wanneer ik streek? Ik maakte mijn kleren altijd zwart.
(*Ze schaterlachen beiden.*) Ik heb ook koperen teilen en lampen. Ay baya... het huis ziet er gelukkig nog goed uit. Is Marino binnen?

(*De deur staat open. Jason en Kailey rennen vooruit.*)

J: Marino is hier, in de keuken!

K: Bij het bordenrek!

M: Dag ma, dag oom. Ik heb die borden weggehaald om hier schoon te maken.

E: Ojé, waar heb je ze gezet? Er mag geen splintertje van ze af. Het is echt fosten aardewerk. Dit soort borden vind je nergens meer.

K: Kijk ze op de tafel, ma.

J: Tussen elk bord heeft hij een doek gezet, tante.

E: O, gelukkig! Die borden worden het pronkstuk van ons museum.

M: (*Hij veegt het hout met een natte lap.*) Wat is dat nou? Deze plank zit los.

C: Is het hout verrot?

M: (*Hij haalt de plank weg.*) Nee, maar het lijkt wel of er een ruimte daar is.
(*Ze komen allemaal dichterbij.*)

J: Een geheime bergplaats!

K: Wat spannend!

M: Oom, kijk! Er liggen twee zakken op de bodem.

(Hij pakt de zakken en geeft die aan Clifford.)

C: Ik ben razend benieuwd.

(Ze gaan allemaal aan tafel zitten. Jason voelt aan de grootste zak.)

J: Er zitten harde dingen in.

(Oom Clifford, tante Es en Marino beginnen de touwtjes waarmee de zakken zijn dichtgebonden, los te knopen.)

E: Wauw... dit zijn de sieraden van oma en opa. Die waren we ineens kwijt. Iemand heeft ze hier verstopt. Maar wie kan dat zijn?

M: En dit zijn gouden munten.

K: Oom, waarom zegt u niets? U bent ineens zo stil.

C: Ik kan het gewoon niet geloven. Wij hebben nu genoeg geld voor het museum. Wij kunnen het hele huis laten renoveren.

E: We hebben genoeg spullen om tentoon te stellen.
Over drie maanden kan het museum al open.

C: Marino, is er iets te drinken? Ik moet even bijkomen van deze ontdekking.

M: Ik heb flesjes sap in de koelbox. Jason en Kayley, kunnen jullie ze even pakken?
(Oom Clifford houdt zijn flesje omhoog.)

C: Proost op het 'George Museum'. Zo heette jullie opa, toch? En hij heeft het huis gebouwd, toch?

E: Maar oma Jacqueline heeft het huis netjes en schoon gehouden.
Dankzij haar staat het er nog goed bij.

J: Dan noemen we het 'George en Jacqueline Dulder Museum'.

M: Het klinkt zo lang. Noem het gewoon 'Dulder Museum'.

E: En zoals iedereen altijd welkom was in het huisje van oma, zo zullen wij ook ieder welkom heten in het 'Dulder Museum'.

K: Moeten we de rest van het huis niet controleren? Misschien zijn er nog meer verborgen schatten.

(Iedereen schaterlacht.)

C = oom Clifford E = tante Es J = Jason K = Kayley M = Marino

O = oma Margo (tante van Clifford en Es) G = gast

Het is de dag van de opening van het George en Jacqueline Dulder Museum.

Naast het huis is een ontvangstruimte gebouwd waar je iets kan drinken.

Er is ook een souvenirshop en een plek waar bezoekers zich kunnen laten fotograferen in traditionele klederdracht.

C: Wat is het mooi geworden.

E: Gelukkig hadden we genoeg geld. Die vondst achter het bordenrek kwam als geroepen.

C: We moeten zo beginnen. Alle genodigden zijn er al.

Maar waar is oma Margo? Zij mag dit niet missen. Ze is de oudste in de familie.

J: Ze moest plassen. De toilettengroep is verder op het erf.

Tante Es wilde haar daarnaartoe brengen, maar een man van de televisie sprak haar aan. Toen is Kayley oma Margo gaan helpen.

M: Ze kan niet zo goed lopen en ze vergeet steeds waar ze is. Met die oudjes moet je geduld hebben.

J: Daar komen ze al. Kijk, Kayley brengt oma Margo naar de stoel die speciaal voor haar is neergezet. Als ze zit, kan u beginnen.

C: Geachte genodigden. Mag ik u van harte welkom heten bij de opening van dit museum, dat helemaal past bij de historische binnenstad van Paramaribo.

Het was de woning van mijn ouders, George en Jacqueline Dulder. We hebben het museum dan ook naar hen vernoemd. Ik wil mijn zus, Esseline Dulder, vragen om de deur te openen. Dan mag u naar binnen om te zien wat dit museum te bieden heeft.

E: Ojé, ik was zeker bruya door die man met die televisiecamera.

K: Oma Margo, heeft u de sleutel?

O: Wat zeg je? Ik heb niets bij me. (Tante Margo dementteert een beetje. Ze is vergeten dat ze de sleutel in haar hand had.)

C: Jason, ga snel bij het toilet kijken. Misschien heeft ze de sleutel daar gelaten.

J: (Hij roept vanaf het erf.) Ik zie geen sleutel hier!

E: De reservesleutel is thuis bij mij, in de keukenla.

C: Dan ga ik snel met Marino naar je huis om hem te halen.

Zoeken jullie hier nog even verder.

(Clifford en Marino rennen naar de auto.)

K: Wacht! Komen jullie terug! Ik heb de sleutel gevonden. Hij lag tussen de bloemen op het tafeltje bij oma Margo.

(De gasten applaudisseren als Kayley de sleutel omhooghoudt.)

E: Weten jullie wat? Niet ik ga de deur openmaken. Nee, dat gaan de kleinkinderen Kayley en Jason doen. Dit geweldige idee, om een museum te maken van ons ouderlijk huis, komt trouwens van hen.

K: Kom, Jason. Hou jij de sleutel ook vast?

(Samen lopen ze naar de deur. Als die openzwaait, applaudisseren de gasten weer.)

C: U mag rustig alles bekijken. Overal staat een leuke tekst bij. Zo weet u precies waar u naar kijkt. Waarvoor het was of waarvoor het gebruikt werd.

G: Wow, er is echt van alles! Klederdrachten, muziekinstrumenten, antieke stoelen en wat een prachtige borden daar aan de wand.

J: Heeft u die draaitelefoon gezien?

K: En daar staat onze trapnaaimachine.

G: Het zou goed zijn als scholen hier een kijkje kwamen nemen. Het past mooi bij de geschiedenislessen. Je krijgt echt een beeld van hoe de mensen vroeger leefden.

C: Wij hopen op veel bezoekers. Iedereen mag komen genieten van het George en Jacqueline Dulder Museum.

Bij de familie Dickson is iedereen dik. Moeder wordt door haar vriendinnen Fatu genoemd. Pa staat bekend als Biga. De kinderen, Rosmien en Guillermo, hebben ook bijnamen. Ze worden op school Dikke Mina en Dikke Gillie genoemd. Pa en ma zijn altijd gezellig bezig in de keuken. Ze maken van alles en nog wat klaar. Lekkere soepjes, stevige maaltijden, taarten en gebak. Er staat altijd wat lekkers op tafel voor de kinderen. Ook familie en vrienden die langskomen, eten graag een bordje mee.

Op een dag komen een dokter en een verpleegster op school. Alle kinderen worden gewogen. Ook Rosmien en Guillermo.

“Oei”, zegt de verpleegster. “Jullie zijn veel te zwaar. Dat is niet goed voor de gezondheid.”

“Wat eet je per dag?”, vraagt de dokter aan Guillermo.

“’s Morgens twee broden met roomboter en salamiworst. Ik drink een kop thee met melk en suiker, en een rode soft. In de pauze eet ik een berlinerbol. Ik koop ook een loempia bij mae en twee cups dawet. Thuis eet ik een flink bord rijst met vlees en lekkere jus.

Bij het eten drinken we cola. Mama geeft ons altijd ook een toetje. Gisteren had ze boyo gemaakt. Zo heerlijk. Later heb ik weer een stuk gegeten. Na het eten ga ik met een pakje chips naar mijn kamer om huiswerk te maken. ’s Avonds eten we weer belegde broodjes. Daarna mag ik teevee kijken. Pa zit dan met ons te snacken. Voordat ik ga slapen, eet ik een beschuitje. Ik drink ook nog een glas chocolademelk.”

De dokter zucht. “Je moet minder zoet en vet eten. Gebruik in plaats daarvan groente en fruit. Drink vooral veel water. Die hapjes tussendoor mag je weglaten.

Je moet ook proberen te sporten.” Hij geeft Guillermo een foldertje mee. Daarop staat een eetschema en wat hij mag eten. Rosmien heeft ook een foldertje gekregen.

Als ze het foldertje thuis aan ma Fatu laten zien, roept ze uit:

“Mi gado, die man wil jullie laten verhongeren.”

Maar pa Biga leest het foldertje aandachtig. Hij zegt: “We moeten toch een beetje oppassen. Kijk wat ik vanochtend in de krant heb gelezen.”

‘MAN WEEGT 800 KILO. Een Amerikaan uit de staat Texas is in het ziekenhuis opgenomen. De man zal eerst een operatie ondergaan om zijn maag te verkleinen.

Daarna moet hij vier maanden op dieet. Per dag mag hij alleen een sneetje bruinbrood, een hap vers fruit, twee lepels groente, een plakje geroosterd vlees, een kopje magere yoghurt met een lepel gemengde granen en twee druppels honing.’

Rosmien heeft ook een krant. Ze wilde hem allang laten zien, maar durfde niet.

Ze was bang dat de familie haar zou uitlachen. Ze kijken naar een foto van een mevrouw die zo dik is als haar tweepersoonsbed. Haar gezicht drijft op lagen vet. Het bijschrift zegt: ‘De Egyptische Saïda Nasser is zo dik dat ze niet meer uit haar kamer kan.

Haar man had een stuk van het dak weggehaald. Hij probeerde haar met een hijskraan naar boven te takelen. Maar de kabel van de hijskraan was geknapt.

Saïda zal in haar bed moeten blijven tot ze doodgaat. En dan moeten ze het huis afbreken om haar te kunnen begraven.’

Pa, ma en de kinderen kijken elkaar bezorgd aan. Zou dat ook met hen kunnen gebeuren? Eten vinden ze wél hééél lekker, maar zóóó dik willen ze niet worden.

Pa pakt het foldertje. “Laten we morgen beginnen met een gezond ontbijt. Muesli en een papajashake.”

Rosmien knikt. “En ’s middags maken we een wandeling door de buurt.”

Ze boksen hun vuisten. Afgesproken!

Bij de familie Dickson houden ze nog steeds van lekker eten. Alleen letten ze beter op wát ze eten. Ze eten meer groente en fruit, en minder vet, zoet en zout.

Iedereen is afgevallen. Papa Biga het meest: tien kilo.

Daar is hij erg trots op. Elke middag doet hij samen met ma Fatu en de kinderen aan fitnesstraining. Dat houdt ze in een goede conditie.

Op het erf van de familie groeit een pommerakboom.

De boom hangt vol rijpe pommerakken. Ze genieten er elke dag van. Ander fruit, en groenten koopt papa Biga op de markt. “Daar is alles vers”, zegt hij.

Hij houdt het meest van de zondagse markt. Daar kan je gezellig wandelen met de hele familie. Je komt er ook veel bekenden tegen, waar je een praatje mee kan maken.

Ook deze zondag gaan ze naar de markt. Vlak bij de ingang van de markt staan ze stil bij een kraampje. Er liggen allerlei soorten pepers op de tafel. Kleine, grote, kromme, ronde, lange, gele, groene, rode pepers. Ma Fatu blijft bij de pepers staan.

“Staan pepers op onze dieetlijst?”, vraagt ze.

“Pepers zijn een soort groente”, zegt papa Biga.

“Dan mag mama elke dag drie lepels ervan eten”, grapt Rosmien.

“Haha”. Guillermo ziet het al voor zich. “Het zal haar mond flink branden.”

“Ik heb ook zoete pepers”, zegt de verkoopster. “Dat zijn paprika’s.”

“Ik houd wel van pepere pepers”, zegt mama. “Natuurlijk niet te veel.

Hete pepers voel je driemaal. Eerst in je mond, dan in je maag en uiteindelijk bij je bil.”

“Ik doe altijd een peper in de soep”, zegt papa. “En bruine bonen moet echt een peper. Anders smaakt het niet.”

De verkoopster mengt zich in het gesprek. “Ja meneer, en peper is gezond.

Het heeft vitamine C. Dat is goed voor de weerstand tegen bijvoorbeeld griep en verkoudheid. Sommige mensen zeggen dat het goed is om veel peper te eten als je verkouden bent. Daar gaat je neus van lopen. Dan komt die verkoudheid los.”

“Welke pepers gaan we kopen?”, vraagt Rosmien. Ze heeft een glanzende, bolle, rode peper gepakt.

De verkoopster zegt: “Die peper heet a-gi-uma. Dat komt van ‘A gi uma nen’.

Dat betekent: hij heeft de vrouw beroemd gemaakt. Het eten van de kokkinnen die met deze peper kookten, was zo lekker dat ze er beroemd door werden.”

“Dan nemen we een hoopje a-gi-uma”, zegt mama.

“Deze heet alataka.” De verkoopster wijst naar een kleine rode peper met de vorm van een rattenpoepje. “Je kan wel raden waarom hij zo heet”, lacht de verkoopster.

Ze pakt er eentje op. “In tegenstelling tot de andere pepersoorten groeit de alataka met de punt naar boven”, vertelt ze. “Meestal wordt deze peper gestampt. Je kan er hotsaus mee maken.”

“We nemen ook een hoopje”, zegt mama.

Guillermo pakt een lange, kromme, gele peper. Die kent hij wel. Er liggen altijd wel een paar in de groentebak van de ijskast. Hij bijt voorzichtig een heel klein stukje van de punt af. De peper is heet op zijn tong, maar hij houdt wel van het smaakje.

“Dat is een madame-jeanette”, zegt Rosmien. “Wat een aparte naam!”

“Hij is genoemd naar een mevrouw die altijd een brutale mond had”, lacht de verkoopster.

“De mensen vertelden dat het kwam doordat ze elke dag zo’n peper at.”

De verkoopster pakt de pepers in. Mama betaalt haar. Ze geeft haar ook wat extra’s.

“Dit is voor al die leuke weetjes over pepers”, zegt ze.

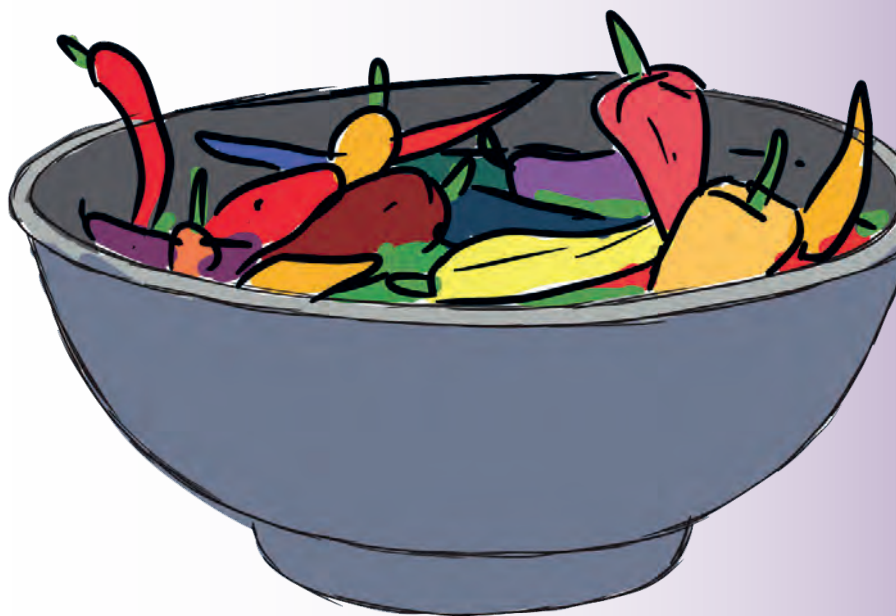
Peper in de soep
Peper bij de bami
Peper op azijn
Peper moet er zijn

Madame-Jeanette
Alataka en A-gi-uma-nen

Ik lust ze in slijsjes
Ik lust ze gestampt
Ik lust ze getrokken
Ik lust ze verdampt

Petjil, peper, pinda
Kokospeper gudangan
Tomaatpeper choka
Triepeper teloh

Peper op mijn brood
Een stukje hier
Een beetje daar
Sambal, chutney en atjar
Eeeeeeeh
Ussssllllllllllllll
Aaaaaaaaah
Oeeeeeeeeeeeee
PEPER!!!

Het is dinsdagochtend. Steven Sabajo doet snel zijn sandalen aan. Waar blijft Wendy? Elke dag lopen hij en Wendy Gemin naar hun school, verderop in de straat. Hij doet zijn schooltas op zijn rug en loopt de poort uit. Hij ziet veel kinderen, maar geen Wendy. Steven besluit haar thuis op te halen.

“Wen! Je bent laat!”, roept hij.

Tante Trees, Wendy’s moeder, komt uit de gang naar hem toe.

“Sst! Wendy is ziek.”

“Ziek? Gisteren speelde ze nog met me”, zegt een verbaasde Steven.

“Ja, gisteravond kreeg ze koorts. We brengen haar zo naar de dokter.”

De moeder van Wendy strijkt over zijn haar.

“Ik wist dat je je vriendinnetje zou komen zoeken. Kun je dit briefje aan haar juf geven?”

“Ja, tan”, zegt Steven.

De hele dag kan Steven zijn hoofd niet bij de les houden. Wat is er met Wendy aan de hand? Zodra de bel gaat, rent hij naar Wendy’s huis.

Tante is net bezig een papaja te plukken.

“Ay boy, wat een lobi. Ga maar naar binnen. Wendy heeft naar je gevraagd.”

Wendy ligt op de bank in de woonkamer onder een dikke deken en ziet er echt ziek uit.

Haar ogen zijn dicht.

“Wen?”, zegt hij zachtjes.

Nu opent ze haar ogen.

“Iyo”, is alles wat ze zegt.

Dan rilt ze en trekt ze de deken hoger op.

“Wendy heeft dengue”, zegt tante, die binnengekomen is. “Dat is een ziekte die je krijgt als een muskiet je steekt.” “Een muskiet!”

Stevens ogen worden zo groot als schoteltjes.

“Niet zomaar een muskiet”, zegt tante snel. “Een muskiet die het denguevirus draagt.”

“Tan, we hebben dat op school geleerd. Juf zei iets over... dat we geen rommel moeten gooien in de goot.”

Het was twee weken geleden toen juf het zei. Steven had het niet zo belangrijk gevonden en maar half geluisterd. Wendy kon die middag echter over niets anders praten.

Ze had bij de goot gestaan en keek in het water.

“Alleen maar rommel. Waarom gooien mensen zoveel troep op straat?”, had ze gezegd.

Ze had alles van de les over een gezonde omgeving onthouden.

“Je moet waar je woont, netjes houden. Geen softflessen en koekpapieren op de grond gooien. Je kan ziek worden als je omgeving slordig is. Kijk daar!”

Ze had naar een autoband gewezen in de goot.

“Zie je die band? Er zit alleen maar vies water erin. En het stroomt niet weg.

Daar gaan denguemuskieten eitjes leggen. Als die muskiet je steekt, boy. Dan ben je niet jarig!” Het leek toen niet echt belangrijk, maar nu... Steven zucht en kijkt naar Wendy.

Dan krijgt hij een idee!

“Opruimen!” roept hij. “Tante, ik moet weg.”

Vliegensvlug loopt hij naar huis. Tegen vijf uur die middag staat hij weer op straat met een hele horde vriendjes. Hij heeft ze verteld over Wendy en iedereen wil helpen zijn plan uit te voeren. Er sluiten zich zelfs een paar ouders bij hen aan. Gewapend met vuilzakken en harken beginnen ze de rommel op straat op te ruimen. Er ligt zoveel troep dat ze niet in een dag klaar zijn.

De juf hoort de volgende dag van de schoonmaakactie. Ze vindt het geweldig.

Ze komt 's middags ook helpen. Ze geeft de ouders en kinderen flyers met informatie over dengue. Die middag wordt niet alleen de straat, maar ook de goot helemaal schoon.

Een week erna kan Wendy ervan genieten. Ze is weer opgeknapt. Ze hangt over de schutting om de straat in te kijken.

“Steven, het lijkt op een nieuwe straat!”, roept ze. “Ja, hier zal niemand meer dengue krijgen.”

Ik ben Mildred. Ik werk op het ministerie van Defensie. Ik ben geen militair, hoor. Ik houd me wel bezig met militairen die in een oorlog hebben gevochten. Een oorlog is heel naar. Mensen maken elkaar dood in oorlogen. Als het weer vrede is, is iedereen blij. Maar de militairen die in de oorlog zijn geweest, kunnen die nare dingen vaak niet vergeten. Ze willen erover praten. Dat kunnen ze met mij doen. Ik luister naar hun verhalen. Ik troost ze en geef ze adviezen. Soms help ik ze een ander werk te vinden.

Naast mij woont een inspecteur van politie. Hij heet Stanley Tsang. Hij is een heel aardige buurman. We maken vaak een praatje en ik kan hem altijd om hulp vragen. Hij zegt: "Ik ben van de politie, buurvrouw Mildred. De politie is je beste vriend. Roep maar als je mij nodig hebt." Op een dag werd het politiebureau waar hij werkt gebeld. Iemand vroeg of de politie wilde komen kijken in een huis in de buurt. Inspecteur Tsang is toen gaan kijken. In het huis vond hij twee verwaarloosde Chinese kinderen. De oudste zal ongeveer zes jaar zijn geweest en zijn broertje een jaar jonger. Ze waren alleen. Hun ouders waren in geen velden of wegen te zien.

"Hau mau?", zei inspecteur Tsang. Dat is een groet in het Hakka. Die taal heeft hij leren spreken van zijn grootouders. Maar de kinderen verstonden hem niet.

Ze spraken een andere Chinese taal.

Het oudste jongetje kon wel een beetje Sranan verstaan. Hij vertelde dat hij niet wist waar hun papa en mama waren. Ze hadden ze al een tijdje niet gezien.

Het eten uit de ijskast was op. Ze hadden honger.

Niemand in de buurt kende de ouders. Het huis waar ze woonden, was oud en vervallen. Een paar mensen hadden weleens Chinezen in en uit zien lopen. Meer wisten ze niet.

Inspecteur Tsang heeft de kinderen naar het politiebureau meegenomen. Daar kregen ze wat te eten en te drinken. Ze zagen er vies en verwaarloosd uit. Buurman Tsang belde mij toen op. Hij wist dat ik alleen woonde met mijn dochter Nathalie. Hij wist ook dat ik wel vaker kinderen opving. Vooral kinderen uit het binnenland. Ik had een tijdlang een kweekje gehad die op de mulo zat. Die was nu weg. Haar kamer was vrij. “Mildred”, zei buurman Tsang. “We hebben hier een noodgeval. Ik zit met twee kleine kinderen die gebaad moeten worden. Ze hebben een bed nodig en wat warm eten. Kan ik ze bij jou onderbrengen tot we hun ouders hebben opgespoord?” Zo kwamen Xiao Wen en Xiao Li bij mij terecht. Xiao Wen betekent Kleine Wen en Xiao Li betekent Kleine Li.

Na een tijdje ontdekte inspecteur Tsang dat de ouders van de jongens illegaal in Suriname waren geweest. Ze waren het land uitgezet. Ze hadden niemand verteld dat ze kinderen hadden. De kinderen moesten eigenlijk naar een kindertehuis. Er was echter geen plaats. Bovendien waren ze aan ons gewend geraakt. Ze bleven dus bij ons.

Mensen vonden het eerst een beetje vreemd. Een zwarte creoolse vrouw met twee Chinese kinderen. Na een tijdje wenden ze eraan.

De jongens wenden ook snel. Ze vonden het geweldig dat ze een eigen kamer hadden. Xiao Wen zei dat die op slot moest. Mensen zouden hun dingen stelen. Dat was lachen, want ze hadden niets. Na een tijdje gingen de jongens ook naar school.

Xiao Wen en Xiao Li zijn drie jaar bij ons gebleven. Hoe het verder met ze is gegaan, vertel ik een andere keer.

Xiao Wen en Xiao Li pasten zich goed aan. Er werd goed op ze gelet.

Zeker door Nathalie. Eens kwamen ze verdrietig thuis. Een creoolse jongen van de klas had gezegd: "Chinezen eten alleen tjauw min."

Ik zei toen: "Dan moet je zeggen dat creoolse mensen alleen bana met batyaw eten."

Dat hebben de jongens gedaan. Het gevolg was een vechtpartij. Xiao Wen en Xiao Li kwamen met bloedneuzen en blauwe plekken thuis.

De school was gelukkig dichtbij. Nathalie is met ze teruggegaan naar school.

Die jongens schrokken. Ze wisten niet dat de Chinezen een creoolse zuster hadden.

Ze is flink aan het meppen gegaan.

"En wie heeft jullie nog meer geslagen?", vroeg ze steeds.

Ten slotte zei ze tegen de vechtersbazen: "Wie wil, kan nog een keer proberen.

Dan zal je zien wat er gaat gebeuren."

Meestal pakt het verkeerd uit als je met kinderruzies bemoeit. Dit keer ging het wel goed. Na een tijdje waren de zwarte jongens beste maatjes met onze Chineesjes.

Ik denk niet dat de ouders van de kinderen ze slecht hebben behandeld.

Een keertje zei ik voor de grap tegen Xiao Li: "Ik ga je baksen."

Hij antwoordde: "Mijn vader heeft me nooit gebakst."

Hij vertelde dat zijn moeder hem weleens kneep.

"O", zei ik, "deed ze pingi pingi kasi met je?"

Ik had weleens pingi pingi kasi met hem gespeeld. Dan knijp je een kindje zachtjes.

Op het laatst kietel je totdat het kind begint te lachen. Dat spelletje vond hij leuk.

"Nee", zei hij. Zijn mama kneep hem als ze boos was. Dat was geen pingi pingi kasi.

Het was pingi pingi sneysi.

"Mijn vader eet hond", zei Xiao Wen een keertje. Zelf lustte hij geen hond. Hij had gezien hoe zijn vader een hond had genomen. Hij had hem op zijn kop geslagen en boven een vuur gehouden.

De hond was helemaal zwart geworden. Al zijn haren waren verbrand.

Aan Xiao Wens gezicht kon ik zien dat hij ervan had gegriezeld. Ik had wel gemerkt dat hij erg wantrouwend was ten aanzien van eten. Hij moest altijd precies weten waar het vandaan kwam en wat het was.

Bij ons thuis gingen we samen aan tafel. Je moest met een lepel en een vork eten.

Als het nodig was, kreeg je een mes. Ze namen stroop in een thermosje mee naar school.

In hun broodbakje hadden ze brood met beleg. Dat maakte ik zelf, bijvoorbeeld kousenband met garnalen. Ze leerden typische Surinaamse gerechten eten.

Pom en pastei, bruine bonen, pindasoep met tomtom, enzovoort.

We wisten niet precies wanneer de jongens jarig waren. We hadden gewoon een dag uitgekozen om het te vieren. Een vriendin van mij had voor Xiao Li een gele koek gemaakt.

Heerlijk, smaakte het. Xiao Li voelde zich echt jarig. We sneden de koek in stukjes.

Die werden in mooie papieren bakjes verpakt. Daarmee mocht hij trakteren op school.

Hij was ook dol op bloemen. Wie geen bloemen had gebracht, kreeg geen koek.

Thuis hadden we bloemen geplukt in de tuin en in potjes gezet. Hij kon zo genieten van die ruikertjes. Toen we ‘a di mi yere yu feryari’ zongen, straalde hij.

Ik werkte in de militaire kazerne en soms nam ik de jongens mee naar het werk.

Ik had ze ook het militaire museum laten zien. Xiao Wen wist toen zeker dat hij helikopter-piloot zou worden. Xiao Li wist nog niet wat hij precies wilde worden. Hij wilde later wel graag een uniform dragen.

Ja, ik had echt gedacht dat mijn jongens Surinaamse Chinezen zouden worden.

Het liep echter anders.

Op een dag klopte inspecteur Tsang aan.

“De Chinese ambassade heeft gebeld”, zei hij. “De opa van Xiao Wen en Xiao Li zoekt ze.”

“De Chinese ambassade?”, vroeg ik verbaasd. “Weet je zeker dat het echt de opa van de jongens is?”

“Ja, hij zoekt de jongens al een tijdje. Zijn zoon had hem verteld dat de kinderen in Suriname waren achtergebleven.”

“Waar zijn die ouders?”, vroeg ik.

“Ze zijn ziek”, zei inspecteur Tsang. “Ze kunnen niet voor de kinderen zorgen.

Maar opa en oma willen ze graag hebben. Ze hebben een ruim huis. Ze wonen in de buurt van de Chinese stad Nanning.”

We moesten de jongens laten gaan. In China was hun echte familie.

Ze gingen met het vliegtuig. Eerst naar Nederland en van daaruit naar Beijing. Dat is de hoofdstad van China.

Ik gaf ze elk een rugtas mee. Daarin zaten hun Surinaamse kleren en wat speelgoed. Voor opa stuurde ik een kleine koelbox met ingevroren Surinaamse garnalen.

Samen met Nathalie bracht ik ze naar de Johan Adolf Pengel Luchthaven.

Ik kende een van de mannen van de Militaire Politie daar. Onder begeleiding van hem mochten Nathalie en ik de jongens tot de vliegtuigtrap brengen. Xiao Li stapte meteen de trap op. Xiao Wen aarzelde. De agent moest hem aansporen.

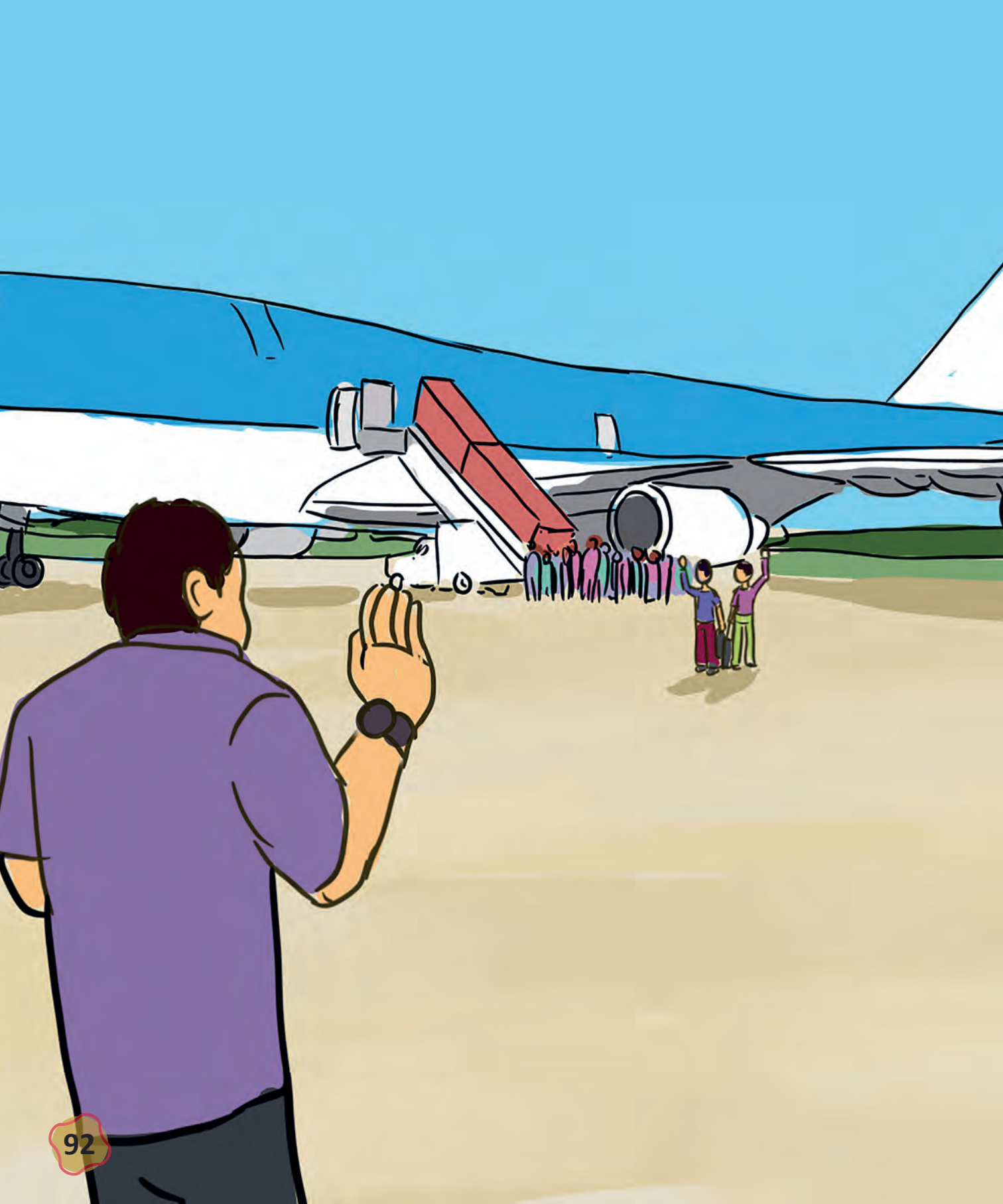
“Je gaat naar China, jongen. Naar je opa. Wees blij.”

Op de luchthaven in Nederland werden ze opgewacht door een nichtje van mij, dat op de luchthaven werkte. Zij liet ze ook even bellen.

“Alles is goed gegaan, mama Mildred”, zei Xiao Wen. Hij vertelde dat Xiao Li steeds maar achter Chinezen aan wilde lopen. Volgens hem gingen die allemaal naar China.

In de wachtruimte voor de vlucht naar Beijing wachtte een Chinese vrouw.

Ze was ergens familie van de jongens.

Ze sprak goed Engels. Zij zou hen begeleiden op hun verdere reis.

Na een paar dagen kreeg ik een telefoontje uit China. Ik mocht met Xiao Wen praten. Hij moest de hele tijd huilen.

Ik zei tegen hem: "Xiao Wen, je bent bij je opa. Waarom huil je zo?"

"China heeft alleen maar Chinezen", snikte hij.

"Je mist je vrienden van Suriname, no?", zei ik.

"Ja, en hier gaan ze met een blauwe broek, een rode das en een wit hemd naar school. Ik mag mijn Surinaamse schooluniform niet aan."

Ik probeerde hem te troosten.

"Het komt wel goed. Je moet niet huilen."

"Mama Mildred, opa kookt 's morgens rijst met odeur. Dan doet hij zwarte sojasaus erover. Dat moeten wij met stokjes eten."

Met 'rijst met odeur' bedoelde hij pandanrijst. Hij was echt heel verdrietig.

Opa heeft hem daarna niet meer laten bellen. Hij wilde me ook zijn telefoonnummer niet geven. Daarna heb ik nooit meer iets gehoord van de jongens. Ik miste ze wel.

Ze voelden zich echt thuis in Suriname. Ik zie de jongens nog zo uit school komen, met hun armen om de schouders van hun vriendjes.

Opa was wel een dankbare opa. Via de Chinese ambassade heb ik een pakket gekregen. Daarin zat een gouden ketting met een gouden hangertje. Op het hangertje was een Chinees teken gegrift. Er was een briefje bij. Het teken betekende: lang leven.

Ik begrijp dat het beter is dat de jongens mij niet bellen. Ze zijn jong en ze hebben geen keus. Ze moeten wennen aan China en al die Chinezen.

Ik vond het twee geweldige kinderen.

Ik ben blij dat ik een paar jaren voor ze mocht zorgen. Ze zullen het vast goed doen daar. En misschien... misschien hoor ik ooit toch nog iets van ze.

Cady woont bij tante Gracia. Haar moeder is voor een jaartje naar het buitenland.

Ze volgt een studie daar. Tante Gracia en Cady gaan elke dag even bij oma langs.

Om te kijken hoe het met haar gaat en voor de gezelligheid.

De laatste tijd gaan ze ook naar opa, want hij is een beetje ziek. Ze hebben gemerkt dat opa zich alleen voelt. Het is zaterdag en Cady en haar tante maken zich weer klaar om naar opa te gaan.

“Tante, waarom blijven oma en opa niet samen?”

Het is even stil. Tante kijkt naar haar nichtje. Elke keer als zij naar opa gaan, stelt zij dezelfde vragen. Vandaag moet zij wel een goed antwoord geven, denkt ze.

“Oma en opa hebben elk hun eigen huis”, zegt ze.

“Ja, lastig”, zegt Cady. “Wij moeten nu elke dag op en neer rijden. Samen in een huis zou veel beter zijn.”

Dan zegt Tante Gracia: “Opa bleef in zijn huis met een andere oma.”

“Een andere oma? Waar is zij dan?”

Tante Gracia slikt en denkt weer na. Hoe moet ze dit aan haar nichtje uitleggen?

Cady blijft haar elke keer dezelfde vragen stellen. Ze kan niet meer zeggen dat opa rust nodig heeft en alleen moet blijven. Zal Cady groot genoeg zijn om het te begrijpen?

Tante pakt Cady's hand en speelt ermee. Ze zucht.

“Ay baya meisje, omdat je het elke keer vraagt, ga ik proberen om het je uit te leggen.”

Cady luistert stil.

Tante zegt heel zacht. “Ik had je al verteld dat opa met een andere oma bleef.”

“Ik heb haar nooit gezien”, zegt Cady gelijk.

“Omdat die oma is overleden. Dus is hij alleen achtergebleven.”

“Maar kan hij dan niet met ons samen komen wonen? Oma, opa, u en ik?”

En als mama terug is, komt zij er ook bij. Dan zijn we met ons vijven.

Dan zie ik jullie elke dag.”

Cady klinkt heel blij als ze dat zegt.

Tante glimlacht. Ze kan niet gelijk antwoorden. Ze heeft een brok in haar keel.

Dat zou zij ook heel graag willen. Dat oma en opa, haar moeder en vader, weer samen zouden kunnen wonen. Ze heeft er altijd moeite mee gehad dat ze uit elkaar gingen.”

Dan zegt ze tegen Cady: “Opa kan niet bij ons komen wonen, omdat oma en opa geen goede vrienden meer zijn. Ze zijn heel erg boos op elkaar.”

“Praten ze niet tot elkaar?”, klinkt het zachtjes.

“Nee, al jaren niet meer.”

“Dan wie gaat met opa blijven?”

Cady heeft ook gemerkt dat opa een heleboel niet meer zelf kan. Tante Gracia heeft aan hem gevraagd of hij niet naar een bejaardentehuis wil.

“Dan ga ik liever direct dood”, was zijn antwoord.

Hij vindt dat hij best nog voor zichzelf kan zorgen. Tante Gracia geeft Cady een stevige brasa. Haar ogen vullen zich met tranen. Maar dat laat ze de kleine Cady niet zien.

Ze veegt de tranen snel weg, nog voordat Cady weer naar haar kijkt.

“Tante, nu begrijp ik waarom oma en opa alleen blijven”, zegt Cady.

“Kom, laten wij naar opa gaan. Dan ga ik opa vragen of hij weer vrienden met oma wil worden. Ze moeten niet in vijandschap met elkaar leven.”

Cady’s gezicht klaart op. “En tante”, zegt ze, “wie weet, willen ze weer bij elkaar wonen. Dan hoeven ze niet meer alleen te zijn. Want dan hebben ze elkaar om mee te praten.”

Tante lacht. “Ja, kom laten we gaan.”

A = Abigail P = pa Roy R = Ryan G = Giovanni

Pa Roy is een alleenstaande vader. Ryan (oudste), Giovanni (middelste) en Abigail (jongste) zijn de kinderen. Het is vakantie.

A: Wat gaan we morgen doen, pa?

P: Niets.

R: Hoe bedoelt u “niets”?

P: Gewoon niets. Lekker thuisblijven en uitrusten.

(Boos loopt Ryan naar buiten. Abigail gaat achter hem aan. Op het erf is Giovanni manja's aan het plukken.)

G: Ik begrijp papa niet, hor. De hele vakantie zijn we nergens geweest. Over een week begint de school ook weer, dan doet papa zo saai.

R: Weet je, ik heb een idee...

G: Wat dan?

R: Laten we de hele week niet tot pa praten. Het lijkt alsof hij niet van ons houdt. Hij werkt alleen maar en heeft nauwelijks tijd voor ons. Doen jullie mee?

G: Ja, dat zal net goed voor hem zijn.

R: Wat is er, Abi? Doe je niet mee?

A: Nee, ik doe absoluut niet mee. Jullie doen gek! Niet omdat we morgen nergens gaan, moeten jullie zo doen met papa.

R: Maar Abi, de hele vakantie zijn we nergens geweest!

A: Dan wat? Jullie doen een beetje te erg, hoor.

G: Luister niet naar haar Ryan, ik vind het een goed idee en ik doe wel met je mee.

R: Oké Gio, prima. Als Abi niet mee wil doen, laat haar maar.

(De volgende ochtend bonst pa Roy vroeg op de deuren van de kinderkamers.)

P: Opstaan, opstaan! Het is al zes uur. Uit bed, lui lakken!

A: *(Komt nog slaapdronken uit haar kamer.)* Wat gebeurt er, pa?

P: Roep die jongens uit bed! Gaan jullie vlug douchen, anders komen we laat!

A: Laat? Waar gaan we?

P: Als jullie snel doen, kunnen jullie dat zelf zien. *(Hij gaat naar de keuken.)*

A: Hé, boys. Staan jullie op, nò! Al willen jullie niet tot pa praten.

Jullie kunnen toch douchen en je aankleden zonder te praten. We gaan zo weg en ik wil dit niet missen, hoor.

(Om zeven uur stappen ze in de auto en rijden naar de Waterkant. Giovanni en Ryan zitten op de achterbank en zeggen de hele weg niets.)

P: Uitstappen. We zijn er!

G: Wa...

R: *(Sist.)* We hebben een afspraak, toch!

G: *(Fluistert.)* O, ay nò. Ik was het bijna vergeten.

P: Wat is dat gesmoes tussen jullie? Jullie doen al de hele ochtend zo vreemd.

Kom, stappen jullie uit, want we moeten naar de pier.

A: Maar wat gaan we daar doen, pa? Je zei gisteren toch dat we thuis zouden blijven?
Ben je van gedachten veranderd?

P: Kinderen, jullie weten dat ik het heel erg druk heb met mijn werk. Maar ik werk zo hard om jullie te verzorgen. Ik weet ook dat jullie het thuisblijven al erg zat waren.
Ik had die leuke dolfijntour al gepland, maar wilde jullie verrassen. Daarom heb ik gisteren niets gezegd.

R: *(Gilt enthousiast.)* Dolfijnen! Gaan we echte dolfijnen zien?! Dat wilde ik altijd al.

P: Ja, maar dan moeten we wel snel gaan naar die korjaal daar, die op ons wacht.
De andere mensen die ook meegaan op deze tour zitten al in de boot.

A: *(Rent naar voren.)* Hé mensen, wacht op ons. We komen eraan!

G: *(Tegen Ryan.)* Pa is toch wel een toffe pa. Mag ik weer gewoon tot hem praten?

R: *(Tegen Giovanni.)* Dat was echt een stom idee van me. *(Tegen pa.)*

Je bent echt de beste pa van de wereld. Pa legt zijn armen om de schouders van beide jongens en zo lopen ze naar de boot.

Warme wind

Stil strand

Drie dorstige dreumesen

Stilletjes schuifelend

Klein kind, kom

Kies een koude kokosnoot

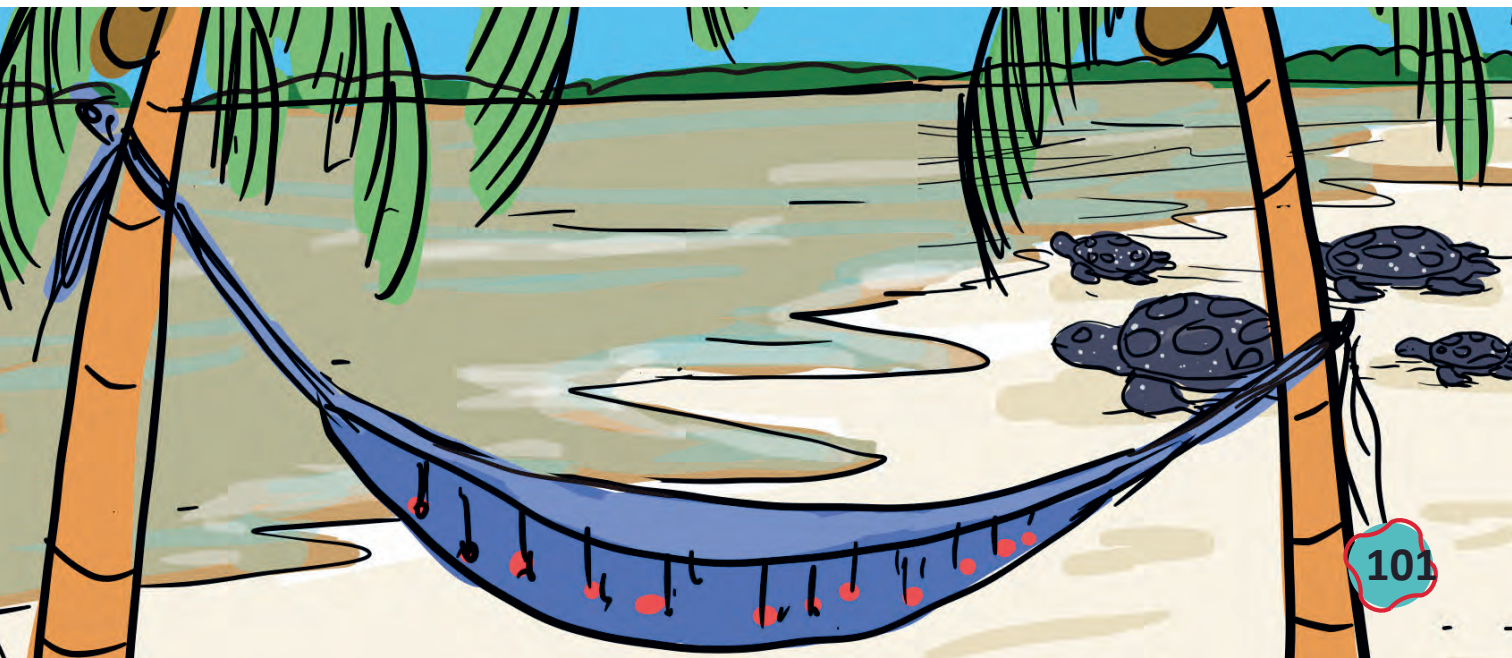
Dorstig drinken deze drie

Zilte zeelucht ingeademd

Zalige zandkoekjes gegeten

Sluimeren, slapen

De rust roept

Jessie en Rekha zijn vriendinnen en wonen in dezelfde straat. Hun ouders zijn goed met elkaar bevriend. De twee gezinnen doen veel leuke dingen samen.

De ouders hebben goede banen en kunnen mooi speelgoed voor hun kinderen kopen.

De meisjes weten dat ze het goed hebben.

De meeste kinderen van de buurt hebben geen speelgoed.

Ze vliegeren met zelfgemaakte vliegers. Ze dragen een versleten uniform naar school.

Jessie en Rekha vinden dit zielig, maar ze zijn klein. Wat kunnen zij doen?

Het is eind november en Rekha is binnenkort jarig. Dan wordt ze bigi yari, tien jaar.

Haar áji, de moeder van haar vader, heeft haar een groot feest beloofd.

Áji en ájá hebben een autobedrijf. Rekha zit met Jessie op balkon.

Ze praten over de verjaardag. Rekha wil een tourbus en een grote taart.

Plotseling horen ze gehuil op het aangrenzende erf. Vlug rennen ze naar de schutting.

Tussen de ruitjes van de figuurstenen zien ze Kamla. Kamla is het buurmeisje van Rekha.

Ze zit op dezelfde school als de meisjes, maar een klas lager.

Ze zit op haar hurken bij de erfkraan. Bij haar voeten ligt een pot, waar ongekookte rijst uitloopt. Zo te zien, is de pot uit haar handen gevallen. Snikkend probeert het meisje de rijst te redden, maar steeds pakt ze een handvol zand mee.

“Hé, gaat het?”, roept Rekha.

Kamla vliegt overeind, kijkt naar de rijst op de grond en begint weer te huilen.

“Nee, het gaat niet. We hebben al weinig rijst en dan heb ik nu dat laatste beetje laten vallen. Ik wilde mijn moeder helpen om alvast de rijst te wassen en kijk wat er nu gebeurt!”, snikt ze.

“Wacht, we komen!”, roept Jessie.

Ze fluistert Rekha snel iets in de oren. Rekha’s ogen beginnen te glinsteren.

“Ja!”

De meisjes rennen naar de keuken. Even later zijn ze er weer. Ze duwen een zak over de schutting. Kamla kijkt in de zak: rijst, worstjes en een blik bruine bonen.

“Wat kost het?”, vraagt Kamla. “Ik weet niet of we genoeg geld hebben om te betalen.”

“Betalen?! Nee man, is gewoon uit mijn moeders keuken. Is voor jou.

We moeten elkaar helpen, toch?”

Kamla kijkt blij naar de meisjes.

“Danke...”

Snel wast ze de pot en doet de nieuwe rijst erin.

“Ik heb een idee”, zegt Rekha. “Voor mijn verjaardag wil ik pakketten, speelgoed... om uit te delen.”

Rekha belt haar áji.

“Kaise báto áji? Jessie en ik spraken... Ik wil geen feest. Mag ik een pakket met dingen om te koken voor elk huis in de straat en speelgoed voor de kinderen?”

Het is even stil aan de andere kant van de lijn. De meisjes luisteren met ingehouden adem.

“Rekha, dat is een fantastisch idee! Ik ben trots op jullie.” De meisjes juichen.

Dan vertelt Rekha over Kamla. Jessie vult steeds stukjes aan.

Áji luistert rustig. Dan zegt ze: “Weet je, Rekha... ájá en ik waren vroeger heel arm.

Ik weet hoe het is als je niks te eten hebt. Ik weet wat! Als wij vrienden van ons vragen, kunnen ze misschien ook iets geven. We kennen zoveel mensen met een eigen bedrijf.

Zo kunnen wij misschien de hele wijk wel iets geven met je verjaardag.”

De twee families organiseren samen met de áji en ájá van Rekha een echt straatfeest voor de kinderen uit de buurt. Er is eten, drinken en ze doen spelletjes.

Elk kind krijgt een cadeau en een pakket levensmiddelen voor thuis.

“Zo zie je maar”, zegt áji. “Jong of oud, groot of klein, iedereen kan een ander helpen.”